

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK: SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

„ULOGA MEĐUNARODNE SURADNJE U ISTRAGAMA
KRIVIČNIH DJELA TERORIZMA U BiH (2003-2010)“

- završni rad -

Kandidat: Nermin Sijamhodžić

Mentor: Prof. dr. Vlado Azinović

Broj indeksa: 185- NS/20

Sarajevo, januar 2023.

SADRŽAJ

SAŽETAK	4
ABSTRACT	5
1. METODOLOŠKI OKVIR RADA.....	6
1.1. Problem istraživanja.....	6
1.2. Predmet istraživanja	8
1.3. Ciljevi istraživanja.....	9
1.4. Hipoteze i indikatori.....	9
1.4.1. Generalna hipoteza	9
1.4.2. Posebne hipoteze	10
1.5. Način istraživanja.....	10
1.5.1. Naučna i društvena opravdanost istraživanja	10
1.5.2. Metodologija istraživanja	10
2. DEFINISANJE TERORIZMA	11
3. ZAKONSKA REGULATIVA U BOSNI I HERCEGOVINI	17
4. KRIVIČNO DJELO „FINANSIRANJE TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI“	20
5. „NOVA“ KRIVIČNA DJELA POVEZANA SA TERORIZMOM	21
6. OBLICI TERORIZMA	23
7. CILJEVI TERORISTIČKIH ORGANIZACIJA	27
8. METODE DJELOVANJA TERORISTIČKIH ORGANIZACIJA	28
9. INSTRUMENTI VIJEĆA EVROPE	30
10. REZOLUCIJE VIJEĆA SIGURNOSTI	30
11. ALATI ZA MEĐUNARODNU SARADNJU (INTERPOL, EUROPOL I DRUGI)	33
12. SLUČAJEVI POVEZANI SA KRIVIČNIM DJELOM TERORIZMA	34
13. RAZVOJ POLICIJSKIH AGENCIJA U BIH NAKON POTPISIVANJA DEJTONSKOG MIROVNOG SPORAZUMA.....	39
13.1. Obavještajno-sigurnosna agencija - mjesto i uloga u sistemu sigurnosti Bosne i Hercegovine	42
13.2. Državna agencija za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine – SIPA.....	422
13.3. Granična policija Bosne i Hercegovine.....	433
13.4. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine	444

13.5. Federalna uprava policije - FUP.....	444
13.6. Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske - MUP RS	455
13.7. Kantonalne policijske snage Federacije Bosne i Hercegovine.....	466
14. ODNOS POLICIJSKIH AGENCIJA U BIH I NJIHOVA MEĐUSOBNA SARADNJA	46
15. REFORMA POLICIJE I POLICIJSKE STRUKTURE U BIH – MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA.....	49
16. ULOGA POLICIJE U KRIZNIM SITUACIJAMA	53
17. SARADNJA POLICIJSKIH AGENCIJA U BIH I ULOGA U KRIZNIM SITUACIJAMA	544
17.1.1. Protesti februar 2014. godine.....	556
17.1.2. Teroristički napad na Američku ambasadu u Sarajevu slučaj „Jašarević“	57
18. PRIJEDLOZI SARADNJE POLICIJSKIH AGENCIJA U BIH U RJEŠAVANJU KRIZNIH SITUACIJA	59
18. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	644
19. LITERATURA	66

SAŽETAK

U radu se polazi od pretpostavke da savremeni terorizam predstavlja jednu od najvećih sigurnosnih prijetnji savremenog doba upravo zbog toga što je tokom 20. stoljeća, pod utjecajem sveukupnih globalizacijskih procesa, postao globalni fenomen. Terorizam je jedno od najtežih krivičnih djela, kojim se ugrožavaju ne samo unutrašnji interesi i vrijednosti već i međunarodni mir i bezbjednost. Navedeni efekti i opasnost od terorizma su još više naglašeni posljednjih godina, što je uslovalo i promijenjen pristup u njegovom suzbijanju. Čini se da je terorizam jedan od pojmova koji je najviše obuhvaćen međunarodnim pravom. To je uglavnom uticalo na jačanje krivičnopravne represije (propisivanje strožijih kazni) i povećanje broja terorističkih krivičnih djela. Tako su ova krivična djela u Bosni i Hercegovini sistematizovana u grupu krivičnih djela protiv čovječnosti i drugih vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, a zapriječena je i najteža kazna (dugotrajni zatvor). Pored osnovnog krivičnog djela terorizma, 2003. godine uvedeno je i novo krivično djelo – finansiranje terorističkih aktivnosti, koje je izmijenjeno 2015. godine, dok su 2010. godine uvedena još četiri teroristička krivična djela: javno podsticanje na terorističke aktivnosti, vrbovanje radi terorističkih aktivnosti, obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti i organizovanje terorističke grupe. Potom je 2014. godine inkriminisano učešće državljanina BiH u stranim terorističkim aktivnostima putem krivičnog djela protivzakonito formiranje i pridruživanje stranim paravojnim ili parapolicijskim formacijama. Pored toga, stvarane su mogućnosti za efikasnije prikupljanje dokaza za ova krivična djela putem posebnih istražnih radnji i finansijskih istraga, kao i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Dakle, evidentno je da je zakonodavac normama krivičnog (materijalnog i procesnog) prava usavršavao okvir reagovanja na terorizam kao izraženu prijetnju i oblik ugrožavanja bezbjednosti. S druge strane, postavljaju se pitanja koliko je navedeni krivičnopravni okvir efikasan i koliko su njegovi dometi realni kada je riječ o suzbijanju terorizma. U radu su razmatrani neki od navedenih izazova savremenog krivičnog zakonodavstva u tretiranju problematike terorizma.

Ključne riječi: globalizacijski procesi, terorizam, sigurnosna prijetnja, krivično pravo, krivično djelo, zakon o krivičnom postupku.

ABSTRACT

The paper is based on the assumption that modern terrorism represents one of the biggest security threats of the modern era precisely because it became a global phenomenon during the 20th century, under the influence of overall globalization processes. Terrorism is one of the most serious crimes, which endangers not only internal interests and values, but also international peace and security. The aforementioned effects and the danger of terrorism have been emphasized even more in recent years, which has caused a changed approach in its suppression. It seems that terrorism is one of the terms that is most covered by international law. This mainly influenced the strengthening of criminal law repression (prescribing stricter sentences) and the increase in the number of terrorist crimes. Thus, these criminal acts in Bosnia and Herzegovina are systematized into a group of criminal acts against humanity and other values protected by international law, and the most severe punishment (long-term imprisonment) is threatened. In addition to the basic criminal offense of terrorism, a new criminal offense was introduced in 2003 - financing of terrorist activities, which was amended in 2015, while four more terrorist offenses were introduced in 2010: public incitement to terrorist activities, recruitment for terrorist activities, training for carrying out terrorist activities and organizing a terrorist group. Then, in 2014, the participation of BiH citizens in foreign terrorist activities through the criminal offense of illegal formation and joining of foreign paramilitary or parapolice formations was criminalized. In addition, opportunities were created for more efficient collection of evidence for these criminal acts through special investigative actions and financial investigations, as well as prevention of money laundering and financing of terrorist activities. Therefore, it is evident that the legislator perfected the framework of responding to terrorism as a pronounced threat and a form of endangering security with the norms of criminal (substantive and procedural) law. On the other hand, questions arise as to how effective the mentioned criminal legal framework is and how realistic its scope is when it comes to combating terrorism. The paper discusses some of the aforementioned challenges of modern criminal legislation in dealing with the issue of terrorism.

Keywords: globalization processes, terrorism, security threat, criminal law, criminal offense, law on criminal procedure.

1. METODOLOŠKI OKVIR RADA

1.1. Problem istraživanja

Sama riječ “terorizam” danas nas odmah podsjeća na napad na Sjedinjene Američke Države 11. septembra 2001. godine i mnogobrojne žrtve tih dramatičnih događaja, ali se odmah potom prisjetimo i trodnevne tragične talačke krize u školi u Beslanu u rujnu 2004., miniranja pruge na željezničkom kolodvoru u Madridu 11. ožujka iste godine, bombaških napada u centru Istambula tokom 2003.-2004., upada terorista i krvavog oslobađanja više od 800 gledatelja i glumaca u moskovskom kazalištu 2002., rušenja stambenih nebodera u Moskvi 1999., napada na veleposlanstva SAD-a u Keniji i Tanzaniji 1998., ali i na vojnu intervenciju antiterorističke koalicije u Afganistanu, pa i u Iraku.

Teroristički napad na New York 11. septembra predstavlja prekretnicu u dugoj historiji terorizma. Iako su se kroz historiju dogodili dramatični teroristički napadi koji su šokirali javnost, broj žrtava, bezobzirnost i simbolika napada promijenila je način na koji javnost doživljava terorizam. Zbunjenost i strah građana nakon tih napada zahtijeva od vlada pogođenih država učinkovitu reakciju i vidljive rezultate u borbi protiv terorizma. To dovodi do redefiniranja određenih načela, koja su ugrađena u pravne poretke liberalnih demokracija, što se prvenstveno odrazilo u SAD-u. Na osnovi Kongresnih ovlasti, izvršna vlast na čelu s predsjednikom dobila je gotovo neograničene ovlasti u "ratu protiv terorizma". Iako su SAD potpisnica velikog broja međunarodnih dokumenata za zaštitu ljudskih prava, način suprotstavljanja terorističkim prijetnjama pokazao se suprotnim odredbama spomenutih dokumenata. No neka "oružja" upotrijebljena u borbi protiv terorizma osmišljena su prije napada 11. septembra. To se u prvom redu odnosi na eksteritorijalne otmicame, čija se upotreba nakon ovih napada proširila. Ovaj način borbe pokazao je brojne nedostatke. Prvenstveno arbitrarnost u pronalaženju osumnjičenika.¹

---

¹ Vlašić, I. (2008). Eksteritorijalne otmice, *Pravnik, Law & Society Review*, str. 89.

Nakon 11. septembra 2001. godine, Balkan a posebno Bosna i Hercegovina se često spominju kao moguće uporište terorista, njihova baza za podršku i mjesto za dobijanje novih sljedbenika. Ove tvrdnje nalaze uporište u činjenici da u BiH da su u BiH tokom posljednjeg rata boravili dobrovoljci iz islamskih zemalja i misionari koji su širili radikalnu selefističku ideologiju. Tako da je prisustvo mudžahidina iz islamskih zemalja jedno od glavnih polazišta na kojem se temelje tvrdnje o navodnoj opasnosti BiH po međunarodnu sigurnost.²

Navedenu tvrdnju upotpunjuje i činjenica da se nakon rata u Bosni i Hercegovini prvi teroristički akt desio 18.09.1997. godine počinjenog od strane bivših pripadnika brigade "El-Mudžahid". Naime, ispred zgrade policijske stanice u Mostaru pola sata prije ponoći eksplodirala je eksplozivna naprava koja je za posljedicu imala tri povrijeđena policajca te oko 50 povrijeđenih osoba. Važno je napomenuti da se radilo o period kada se uz pomoć međunarodne zajednice nastojalo osigurati zajedničko patroliranje Bošnjaka i Hrvata u cilju ujedinjavanja institucija. Još uvijek su ratne rane bile svježije a postojali su i paralelni istražni timovi. Vođen je krivični postupak protiv Ahmeda Zuhaira Handale i njegovih petorice pomagača koji je započeo u maju naredne godine. Handala je osuđen na kaznu od 10 godina zatvora, ali je nikada nije odležao jer se nalazi u bjekstvu. Njegovi saučesnici, Ali Ahmed Ali Hamad i Nebil Ali Hil, zvani Abu Jemen, osuđeni su na osam, odnosno pet godina zatvora. Od tog prvog terorističkog akta u čijem rasvjetljavanju su učestvovali paralelni istražni timovi (MUP Hrvatske Republike Herceg Bosne i Republički MUP Bosne i Hercegovine) pa sve do danas bila je neophodna međunarodna saradnja.

Iako je borba protiv terorizma stalna i kontinuirana aktivnost opasnost i prijetnju od terorizma je realna i uvijek prisutna u svakodnevnom životu. Legalna državna sila u borbi protiv terorizma nije se pokazala kao jedina apsolutno sigurna mjera. Države trebaju sagledati mogućnosti da koriste efikasnije opcije za borbu protiv terorizma, osim politike prisile i sile u cilju odvratanja od terorizma. Tu se prije svega misli na preventivni element sa ciljem da se zaustavi teroristički napad puno prije nego što je pokrenut, a time bi se smanjio strah od terorizma, kao i učinak istoga. Preventivne mjere bi dovele do ranog pritvaranja potencijalnih terorista, ali bi i u pravnom smislu akcenat bio na sveobuhvatnom pokrivanju planiranja, navođenja na terorizam i pripreme vršenja terorističkih djela. Takva razmišljanja u međunarodnim okvirima, dovela su i do rasprava o obimu

---

² Azinović, V. (2012). Uvod u studije terorizma, Sarajevo, Fakultet političkih nauka Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo.

smrtonosne sile koja se može koristiti, preventivno protiv osumnjičenih terorista / terorističkih grupa, kao i preventivnom pritvoru i drugim sredstvima kontrole, kao što su kontrola naloga i druge ciljane mjere, što može uključivati pozivanje na preventivna ispitivanja, i druge obavještajne i policijske metode i tehnike. U tom cilju, ukratko su analizirani dopušteni odgovori unutar međunarodnog prava, te struktura pravnog sistema Evropske unije i njezina uloga u provedbi međunarodnih instrumenata za borbu protiv terorizma i pravni okvir Evropske Unije u tom području. Također, je dat osvrt na domete Bosne i Hercegovine kada je u pitanju borba protiv terorizma. Protivterorističke mjere, koje su poduzimane u svijetu dovele su i do primjera kršenja odredbi međunarodnog prava kao i kršenja osnovnih ljudskih prava. Ključne riječi: Terorizam, međunarodno pravo, kršenje međunarodnog prava, Evropska unija, NATO

1.2. Predmet istraživanja

Predmetom istraživanja stavljen je fokus na fenomen terorizma u Bosni i Hercegovinu, institucionalni i zakonski okvir za borbu protiv terorizma sa akcentom na međunarodnu, policijsku i pravosudnu saradnju u dokumentovanju i procesuiranju krivičnih djela terorizma, uzimajući u obzir kompleksni i za međunarodne kriterije u najmanju ruku zbunjući sigurnosni sistem i nadležnosti institucija čija je izvorna nadležnost borba protiv terorizma, a i borba protiv organizovanog kriminala i korupcije.

Jedan od najvećih izazova sa kojim se susreće današnji svijet jeste terorizam. Ni Bosna i Hercegovina nije pošteđena navedene pošasti. U bivšoj zajedničkoj državi SFRJ, terorizam se uglavnom vezao za djelovanje iseljeničke dijaspore, čiji je cilj bio prvenstveno rušenje komunističkog odnosno socijalističkog uređenja te napokon izlazak iz te zajednice socijalističkih republika, te stvaranje samostalnih i suverenih država. Raspad SFRJ je bio uvod u krvavi rat i nastanak suverenih država u granicama bivših socijalističkih republika odnosno autonomnih pokrajina. Nakon rata u BiH, pristupilo se reformama pravosudnog i sigurnosnog sistema, uz pomoć i nadzor međunarodne zajednice, tako da su formirane pravosudne, obavještajne i policijske institucije na državnom nivou, te je nadležnost za borbu protiv terorizma sa međunarodnim elementom u smislu procesuiranja prenešena na novoformirane sudske institucije Tužilaštvo BiH

i Sud BiH. Prvi krivični predmet koji je procesuiran od strane Suda BiH u istoriji ovog suda je krivični predmet protiv Bektašević Mirsada i dr. (2005. 8.). Nakon toga je slijedilo više istraga od strane Tužilaštva BiH i Federalnom upravom policije, (krivični predmeti: Rustempašić Rijad i dr, akcija Svjetlost-Maoča) a rezultat su bile više osuđujućih pravosnažnih sudskih presuda. Budući da su u navedenim istragama bile uključene domaće i međunarodne pravosudne i policijske obavještajne institucije, cilj ovog završnog rada je prikazati evaluaciju saradnje i zajedničkog djelovanja svih faktora, kako bi borba protiv terorizma bila što uspješnija. Isto tako, cilj je prikazati kako su se kroz istragu sticala nova iskustva, što je za posljedicu imalo izmjene Zakona o krivičnom postupku BiH i Krivičnog zakona BiH kako bi pojedine radnje mogle biti inkriminisane i samim tim mogle biti podvrgnute procesuiranju pred Sudom BiH.

1.3. Ciljevi istraživanja

Cilj rada i cjelovitog planiranog istraživanja je utvrditi prednosti, mogućnosti, zakonski okvir kao i ograničenja u međunarodnoj saradnji u otkrivanju i procesuiranju krivičnih djela terorizma. Navedeno istraživanje predstavlja poseban izazov uzimajući u obzir ustavnu i teritorijalnu organizaciju Bosne i Hercegovine, kao i njene političke i nacionalne podjele, kao i činjenicu da je Bosna i Hercegovina često bila optužena za povezanost sa terorizmom i terorističkim organizacijama.

Planiranim empirijskim istraživanjem, cilj je kroz konkretne primjere odnosno studije slučaja dokazati da i pored nepostojanja jedinstvenog sigurnosnog sistema i jedinstvenog koordinacijskog mehanizma, policijske agencije prvenstveno Federalna uprava policije i Tužilaštvo Bosne i Hercegovine su uspjele sprovesti istragu i ostvariti međunarodnu saradnju a što je za posljedicu imalo procesuiranje i osuđujuće višegodišnje zatvorske kazne

1.4. Hipoteze i indikatori

1.4.1. Generalna hipoteza

“Bosna i Hercegovina nema u potpunoj mjeri izgrađene instrumente za uspješnu međunarodnu saradnju u oblasti borbe protiv terorizma, kompleksan sigurnosni sistem ne može stvoriti efikasne

pretpostavke za brzu i blagovremenu razmjenu operativnih informacija, koja je neophodna u cilju brzog djelovanja i odgovora na prijetnju terorizmom.”

1.4.2. Posebne hipoteze

1. U Bosni i Hercegovini djeluje šest policijskih agencija čija je zakonom propisana izvorna nadležnost borba protiv terorizma (FMUP, MUP RS, SIPA, Policija Brčko Distrikta BH, DKPT), ne računajući Obavještajno-sigurnosnu agenciju BiH, koja u okviru svoje nadležnosti također ima propisanu borbu protiv terorizma

2. U Bosni i Hercegovini se dugo vodio spor vezano za imenovanje kontakt tačke kao i oficira za vezu za saradnju sa EUROPOL-om

3. Terorizam ne poznaje granice i uvijek je prisutna prijetnja ne samo u Bosni i Hercegovini. Sadašnji pravni i strategijski okvir omogućuje samo reaktivan odgovor bez potpune efikasnosti.

1.5. Način istraživanja

1.5.1. Naučna i društvena opravdanost istraživanja

Izgradnjom sistema sigurnosti na načelima ravnopravnosti i bez diskriminacije znači ujedno sigurno i stabilno društveno okruženje za sve pripadnike društvene zajednice u Bosni i Hercegovini.

1.5.2. Metodologija istraživanja

U radu su se koristiti sljedeće metode istraživanja:

- Metod deskripcije, koji je u radu korišten kako bi se opisali konkretni slučajevi dobrih praksi i propisa evropskih zemalja koji imaju primjenu u bh. Kontekstu ali I svjetskom kontekstu;
- Dogmatsko-normativni metod, koji se koristito kako bi se izvršila analiza zakona a koji su se navodili u radu;

- Komparativni metod, koji je od značaja prilikom usporedbe policijskih slučajeva u Bosni i Hercegovini i drugim zemljama.

2. DEFINISANJE TERORIZMA

Prilikom definisanja terorizma u aktualnoj savremenoj nauci se javljaju mnoge nedoumice kao što su: Kako razlikovati terorizam od borbe na osnovu prava naroda na samoodređenje, revolucionarne borbe protiv okupacije; dvostruki standardi velikih sila prilikom definisanja savremenog terorizma i zbog definisanja terorizma po naređenju i dr. Savremeni teoretičari nemaju dilemu da je terorizam problem, ali još uvijek nema jedinstvenog odgovora na pitanje: Šta je terorizam?

Savremena nauka ulaže velike napore da ponudi opštu prihvatljivu definiciju terorizma. Iako je terorizam postao opšta prijetnja na koju nisu imune skoro sve države svijeta, iste se ne mogu dogovoriti o jedinstvenoj definiciji terorizma. U biti, u pitanju su dvostruki standardi. U pojmovnom određenju savremenog terorizma prisutne su akademske i administrativne definicije.

U riječniku francuskog jezika, terorizam se tumači kao „skup akata nasilja koje neka politička organizacija vrši da bi uticala na stanovništvo i stvorila neku klimu nesigurnosti“.³

U riječniku engleskog jezika terorizam se precizira kao “metod vladavine ili suprostavljanja nekoj vladi pokušavajući prouzrokovati strah”.⁴

Terorizam je smišljena upotreba nezakonitog nasilja ili prijetnje nezakonitim nasiljem radi usađivanja straha, s namjerom prisiljavanja ili zastrašivanja vlasti ili društva kako bi se postigli ciljevi koji su općenito politički, vjerski ili ideološki.

Čak je i Marks razmišljajući o terorizmu napisao: “U većini slučajeva terorizam je skup nekorisnih svireposti koje čine ljudi koji su sami zaplašeni, pokušavajući da prekinu nesigurnost”.⁵

---

³ Dictionnaire de la langue française par Paul Raubert, redaction dirig, par A. Reyet, J. Rey-Debove, Paris, 1979, str. 1950.

⁴ The Random House Dictionary of the English language, The Unabridged Edition, Edit, Director S. B. Flaxner, New York, p. 1466.

⁵ Маркс – Енгелс : "Писмо", јули 1870 – децембар 1874, "Дело", том 40, "Просвета", Београд 1979, стр. 47.

Američka savezna policija (FBI) ima slijedeću definiciju terorizma: “Nezakonita upotreba sile ili nasilja protiv ljudi i imovine, sa ciljem da se zaplaši ili na nešto prisili neka vlada, civilno stanovništvo ili bilo koji segment vlade ili stanovništva da bi se postigli neki politički ili društveni ciljevi”.

Američko ministarstvo odbrane koristi sledeće definicije terorizma: "Proračunata upotreba nasilja ili zastrašivanja nasiljem u cilju ulivanja straha, pokušaj da se prinude ili zastraše vlade ili društva u težnji ka ostvarivanju opštih političkih, verskih ili ideoloških ciljeva." Iz ove definicije uočava se da Ministarstvo odbrane SAD definiše terorizam uzimajući obe prethodne definicije (Federalnog istražnog biroa i Odela za unutrašnje poslove). Novi zakon SAD o terorizmu pojačava restrikcije izvoza odbrambenih materijala, izdavanja viza strancima povezanim sa terorizmom, prava sletanja stranih vazduhoplova, kontrola osnivanja fondova i drugih oblika materijalne podrške terorističkim grupama. Definicije terorizma koje koristi Američka vlada i njene agencije se mogu primeniti u svim oblicima političkog nasilja. Zaključak je da terorizam ima dve komponente: političke ciljeve i strah od nasilja.

Terorizam kao pojava nije nov i nepoznat društveni fenomen, za njega se može kazati da se kroz historiju pojavljivao u mnogim razdobljima, te da sa sigurnošću možemo reći da postoji od kada postoji i civilizacija. Iako je latinskog porijekla (*terror, terroris* – jak strah) riječ teror ušla je u politički i naučni riječnik preko francuskog jezika, u kome u vanpsihološkom značenju postoji od 1794. godine da bi označila izuzetne mjere koje su radi odbrane revolucije uveli i primjenjivali jakobinci, kao kasnije metode istih osobina.⁶

U leksikonu sigurnosti se navodi da je teror primjena nasilja, bez obzira na način i sredstva, radi zastrašivanja ili slamanja otpora političkog protivnika, a da je terorizam prema istim autorima organizirana i sistematska primjena nasilja sa namjerom da se, izazivanjem straha i lične nesigurnosti građana, naruši autoritet države ili ostvare neki od političkih ciljeva.⁷

FBI (Federal Bureau of Investigation) definiše terorizam kao „nezakonitu upotrebu sile ili nasilja protiv ljudi ili imovine, sa ciljem da se zaplaši ili na nešto prisili neka vlada, civilno stanovništvo ili bilo koji segment vlade ili stanovništva, da bi se postigli neki politički ili društveni ciljevi“.⁸

---

⁶ Dimitrijević, V. (1982). Terorizam, Radnička štampa, Beograd, str. 15.

⁷ Beridan, I., Tomić, I., Kreso, M. (2001). Leksikon sigurnosti, DES-Sarajevo, Sarajevo, str. 379.

⁸ Bilandžić, M. (2010). Sjeme zla (Elementi sociologije terorizma), Plejada i Synopsis, Zagreb, str. 75.

Jedan od značajnijih istraživača na području terorizma, Brian Jenkins, je 80-tih godina prošlog vijeka naveo da je definiranje terorizma gotovo jednako težak zadatak kao i suočavanje s terorizmom. Više puta je istaknuo da se radi o terminu ⁹ koji se koristi za “označavanje gotovo svih vrste nasilja”. Kao dodatna poteškoća za usuglašavanje oko definicije terorizma je često korištenje rečenice koja se etablirala kao fraza po kojoj je za nekoga terorist za drugoga borac za slobodu. Kada se uzmu u obzir i današnje prilike Jenkinsonova stajališta o terorizmu se nisu promijenila. Naime, Jenkins ističe da etikiranje nekoga da je „terorist“ predstavlja moćno oružje za svakoga onoga kojega se obilježi kao zlikovca i koji djeluje izvan određenih standarda morala i civilizacije. Također, riječ „terorizam“ i „terorist“ koristile su se u različitim kontekstima pa tako ne čudi da međunarodni konsenzus oko definicije nije postignut. Za Jenkins je definiranje terorizma uvijek bilo „bermudski trokut“ međunarodne diskusije.¹⁰

I danas se naučnici i stručnjaci različitih profila, kao i brojni drugi zainteresirani akteri, bave pitanjima terorizma, i to više nego ikada, premda razlike koje su postojale prije trideset i četrdeset godina, kada započinje formalno bavljenje fenomenom terorizma, još uvijek nisu razriješene. Čak su danas su te razlike još izraženije pa se postavlja pitanje na koji način riješiti dilemu koju definiciju uzeti kao relevantnu ako još uvijek nema dogovora oko toga što terorizam jest, i je li uopće moguće naučno se baviti tim pitanjem.

Jedan od savremenih autora na području terorizma, Andrew Silke, naglašava da većina današnjih radova o terorizmu započinje s diskusijom o različitim problemima oko definiranja terorizma i naglašava da nesposobnost postizanja usuglašene definicije jasno indicira da u ovom području nedostaje zajedničkog konceptualnog okvira.¹¹ Još jedan važan autor na području znanja o terorizmu, Walter Laqueur, je u samim počecima formalnog bavljenja pitanjima terorizma, 1977. godine, rekao kako u budućnosti ne treba očekivati da će dogovor oko definicije terorizma biti postignut, a smatrao je kako definicijska saglasnost ne postoji jer je nemoguće u potpunosti obuhvatiti sve varijetete terorizma koji su se javili u povijesti.¹²

---

⁹ Jenkins, B. M. *The study of terrorism: Definition problems*, The Rand Corporation, Santa Monica, California, 1980, str. 1.

¹⁰ Jenkins, B. M. *The Cultural Logic of Media Convergence*, *International Journal of Cultural Studies*, Spring, 2004.

¹¹ Silke, 2004: 2, 127

¹² Laqueur, 1977: 5-7; 1987: 11.

Iako generičke definicije u tom periodu nije bilo, istraživanja i radovi o terorizmu su mnogobrojni, a i sama definicija bila je nerijetko predmet naučnih rasprava. Iako u nauci postoji uvriježeno mišljenje kako bez jasno definiranih pojmova i operacionalnih definicija nije moguće validno istraživanje samog predmeta, mnogobrojni autori nisu se priklonili tom shvaćanju i s različitim definicijama terorizma polazili su u daljnja istraživanja. I Laqueur je jedan od onih koji smatra kako je znanstveno istraživanje terorizma moguće i bez njegove definicije.¹³

Zanimljivu skalu iznijeli su Dean i Yonah Alexander u svojoj studiji *Terrorism and Business. The Impact of September 11 2001*. Naime, oni su naveli „deset faktora i uvjeta koji će vjerojatno potaknuti terorizam u budućnosti“. Od tih deset prvi faktor/uvjet jest nepostojanje univerzalne definicije terorizma kao najznačajniji. Preostali faktori su: neslaganje oko uzroka terorizma, stapanje religioznosti s politikom, iskorištavanje medija, dvostruki moralni standardi, gubitak odlučnosti vlasti da poduzme učinkovite mjere protiv terorizma, slabo kažnjavanje terorista, kršenje međunarodnog prava i promoviranje terorizma od strane pojedinih nacija, kompleksnost modernog društva te visoka cijena sigurnosti u demokratiji.

Terorizam u načelu djeluje prema Vajtovoj “doktrini nužde”, koja znači da teroristička organizacija na izvršavanje terorističkog akta kreće tek kada su iscrpljene sve mogućnosti ostvarivanja ciljeva političkim sredstvima i procijeni da nema alternative rješavanju cilja nasilnim putem. To znači, da u situacijama u kojima strane u političkom konfliktu nemaju načina da riješe spor. J.R White., američki politički teoretičar koji je u svojoj knjizi “Terorizam”, izdanje 2002. godine, najstudiosnije obradio savremeni problem terorizma u kojoj navodi da slabija strana pribjegava terorizmu u cilju ostvarivanja svojih ciljeva i interesa pošto nema silu i moć kao političko sredstvo ubjeđivanja, te na taj način pribjegava upotrebu terorizma bez alternative kao jedino političko sredstvo, sa Makijavelističkim razmišljanjem da cilj ne bira sredstvo. Psihološki efekti terorističkog čina znatno nadmašuju njegove fizičke učinke.

Svrha državnog terorizma je "održati moć države, bez obzira na ideologiju, ili sačuvati povlastice koje imaju pojedine skupine."¹⁴

---

¹³ Laqueur 1977: 3.

¹⁴ Christopher C. Harmon, *Terorizam danas, Golden marketing, Zagreb, 2002, str. 55.*

Pojavni oblici državnog terorizma su različiti: progon oporbe i neistomišljenika, ograničavanje ljudskih prava, otmice, ubojstva, mučenja i sl. Državno upletanje u terorizam se može klasificirati kao: 1. države koje podupiru terorizam (financijska, ideološka, vojna pomoć), 2. države koje provode terorizam preko nedržavnih subjekata i 3. države koje provode terorizam preko svojih agenata.¹⁵

Prvo spominjanje riječi teror (lat. strah, strava) u današnjem smislu se veže za jednu vrstu državnog terorizma. To se odnosi na strahovladu (*regime de la terreur*) koju je u Francuskoj uspostavio jakobinski režim. Tadašnja je vlast, predvođena Robespierrom, u strahu od prijetnje koju je za novu republikansku vlast predstavljalo plemstvo, naredila i provela javno pogubljenje 17000 osoba. Značenje riječi terorizam se počinje vezati uz akte osoba koje ne djeluju u ime države tek krajem 19. stoljeća, uvelike pod utjecajem djelovanja ruskih i francuskih anarhista.¹⁶

Aktima koji bi se mogli označiti kao teroristički kroz historiju su se koristile i mnoge demokratske zemlje. Primjer za to je bombardiranje Dresdena i Hamburga. U tim slučajevima nisu bili napadnuti ni vojni ni industrijski ciljevi, već su bombardirane velike koncentracije civilnog stanovništva. U Velikoj Britaniji, oni koji su zamislili i proveli te pothvate sami su ih zvali "bombardiranjem radi zastrašivanja" (terror bombing).¹⁷

No, dok su ovo izdvojeni slučajevi i ne predstavljaju redovnu praksu državnih tijela, terorizam totalitarne države ("institucionalni terorizam")¹⁸ se provodi sustavno kroz tijela državne vlasti, prvenstveno kroz djelovanje tajne policije. Iako je međunarodna zajednica više usmjerena na suzbijanje nedržavnog terorizma, "smatra se da je zbog radnji država koje se mogu okarakterizirati kao terorističke, život izgubilo više od 70 miliona ljudi, dok se broj žrtava nedržavnog terorizma kreće oko 100 000."¹⁹

Antiterorističke konvencije UN-a se primjenjuju samo na akte nedržavnih organizacija. U nekima se to izričito navodi. Tako se u Konvenciji o sprječavanju akata neuklearnog terorizma u čl. 4,

---

¹⁵ Boaz Ganor, Defining terrorism: is one man's terrorist another man's freedom fighter?, www.ict.org.il, pregledano 22. travnja 2007.

¹⁶ Supra bilješka 3, 27.

¹⁷ Supra bilješka 1, 57.

¹⁸ Supra bilješka 1, 58.

¹⁹ Supra bilješka 5, 5.

izričito navodi da se "aktivnosti oružanih snaga poduzete u oružanom sukobu ne podliježu konvenciji".²⁰

U prilog tezi da se antiterorističke konvencije UN-a ne odnose na države govori i to da akti države koji imaju teroristička obilježja, i samim time krše ljudska prava predstavljaju kršenje međunarodnog prava, i kažnjavaju se po drugim konvencijama.²¹

U svijetu priznati stručnjak za terorizam i član ugledne američke RAND Corporation Brian, Michael Jenkins određuje terorizam na više načina. Prema njemu, terorizam je strategija pomoću koje se upotrebom nasilja proizvode uticaji na grupe osoba kako bi se postigli politički ciljevi. Jenkinsovo najkvalitetnije određenje ističe da se prijetnja nasiljem, pojedinačni akti nasilja, ili kampanja nasilja kojoj je namjera, primarno usaditi strah – terorizirati – naziva terorizmom. Terorizam je nasilje koje treba proizvesti učinke nasilja koje ne utiče samo na žrtve, a ponekad uopšte i ne na aktuelne žrtve.²²

Evropska unija definiše terorizam kao namjerni akt koji može nanijeti ozbiljnu štetu zemlji ili međunarodnoj organizaciji, počinjen sa ciljem da se ozbiljno zastraši stanovništvo, neopravdano primoravajući vladu ili međunarodnu organizaciju da nešto učini ili da se suzdrži od svakog činjenja, ozbiljno destabilišući ili uništavajući osnovne političke, ekonomske ili društvene strukture pomoću napada na život ili fizički integritet neke osobe, kidnapovanje, uzimanje talaca, zauzimanje aviona ili brodova ili proizvodnjom, posjedovanjem ili transportom oružja ili eksploziva.²³

Na osnovu navedenog može se zaključiti da terorizam predstavlja oblik nasilnog suprostavljanja vlasti koji je prisutan u savremenom društvu i to ne samo protiv nedemokratske totalitarne vladavine, već je moguć vid subverzivnog delovanja protiv svake, pa čak vrlo demokratske vlasti.

---

²⁰ International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism, <http://untreaty.un.org>.

²¹ Tu spadaju: Konvencija o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida, Ženevske konvencije, Konvencija protiv mučenja i drugog okrutnog i ponižavajućeg postupanja i sl. Supra bilješka 3, 62.

²² Bilandžić, M., Sjeme zla (Elementi socijologije terorizma), Zagreb, Plejada i Synopsis, 2010, str. 74.

²³ Gačinović, R., Terorizam, Drasler, Beograd, 2005, str. 47.

3. ZAKONSKA REGULATIVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Na samom početku objasniti će se razvoj krivičnopravnih odredbi kojima se inkriminiše terorizam u Bosni i Hercegovini a koji se intenzivnije odvija posljednjih dvadesetak godina. On je pod velikim uticajem međunarodnopravnih odredbi koje tretiraju terorizam, koji se ogleda u njihovoj implementaciji u domaće zakonodavstvo. Tako su odredbama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZBiH),²⁴ u grupi krivičnih djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, propisane inkriminacije koje se izričito odnose na terorizam, uključujući krivična djela: terorizam (član 201), finansiranje terorističkih aktivnosti (član 202), javno podsticanje na terorističke aktivnosti (član 202a), vrbovanje radi terorističkih aktivnosti (član 202b), obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti (član 202c) i organizovanje terorističke grupe (član 202d). Takođe, ovim zakonom³¹, u opštim odredbama, definisana je teroristička grupa (član 1 stav 23), kao organizovana grupa koju čine najmanje tri lica, koja je formirana i djeluje u određenom vremenskom periodu s ciljem izvršenja nekog od krivičnih djela terorizma.

Aktuelno zakonsko rješenje osnovnog krivičnog djela terorizma iz 2003. godine (koje je potom više puta dopunjavano) prvenstveno je zasnovano na određenju terorizma u Okvirnoj odluci Savjeta Evropske unije o borbi protiv terorizma iz 2002. godine i Evropskoj konvenciji za sprečavanje terorizma iz 2005. godine, a čije su odredbe preuzele i sve države članice. Opšteprihvaćen stav, kako praktičara, tako i akademske zajednice da se kao definicija terorizma koristi Krivični zakon Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", br. 3/2003, 32/2003 - ispravka 37/2003, 54/2004, 61/2004, 30/2005, 53/2006, 55/2006, 8/2010, 47/2014, 22/2015, 40/2015, 35/2018 i 46/21 od 27.7.2021. – (Odluka Visokog predstavnika za BiH), gdje je u članu 201. inkriminiran terorizam kao krivično djelo:

U članu 1 navodi se da „Ko počini teroristički čin s ciljem ozbiljnog zastrašivanja stanovništva ili prisiljavanja organa vlasti Bosne i Hercegovine, vlade druge zemlje ili međunarodne organizacije,

---

²⁴ „Službeni glasnik BiH“, broj 3/03, ispravke zakona 32/03, izmjene i dopune 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 08/10, 47/14, 22/15 i 40/15 (čl. 201, 202, 202a, 202b, 202c i 202d).

da što izvrši ili ne izvrši, ili s ciljem ozbiljne destabilizacije ili uništavanja osnovnih političkih, ustavnih, privrednih ili društvenih struktura Bosne i Hercegovine, druge zemlje ili međunarodne organizacije, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina.“

Nakon toga se u članu 2 navodi da „ako je usljed krivičnog djela iz stava 1. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje osam godina.“

U nastavku se u članu 3 se navodi da „ako je pri učinjenju krivičnog djela iz stava 1. ovog člana počinitelj neko lice s umišljajem lišio života, kazniće se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.“

Nakon toga u članu 4 navodi se da „ko nabavi ili pripremi sredstvo ili ukloni prepreku ili preduzme neku drugu radnju kojom stvori uslove za izvršenje krivičnog djela iz stava (1) ovog člana, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.“

U članu 5 se navodi „Teroristički čin, u smislu ovog člana, podrazumijeva koju od sljedećih radnji, koja s obzirom na svoju prirodu ili kontekst može ozbiljno oštetiti državu ili međunarodnu organizaciju: a) napad na život lica koji može prouzrokovati njegovu smrt; b) napad na fizički integritet lica; c) protivpravno zatvaranje, držanje zatvorenim ili na drugi način oduzimanje ili ograničavanje slobode kretanja drugog lica, s ciljem da njega ili nekoga drugoga prisili da što izvrši, ne izvrši ili trpi (otmica) ili uzimanje talaca; d) nanošenje velike štete objektima Bosne i Hercegovine, vlade druge države ili javnim objektima, transportnom sistemu, objektima infrastrukture uključujući informacijski sistem, fiksnoj platformi koja se nalazi u kontinentalnom pojasu, javnom mjestu ili privatnoj imovini, za koju štetu je vjerovatno da će ugroziti ljudski život ili dovesti do znatne privredne štete; e) otmica aviona, broda ili drugog sredstva javnog saobraćaja ili za prevoz roba; f) proizvodnja, posjedovanje, sticanje, prevoz, snabdijevanje, korištenje ili osposobljavanje za korištenje oružja, eksploziva, nuklearnog, biološkog ili hemijskog oružja ili radioaktivnog materijala, kao i istraživanje i razvoj biološkog i hemijskog oružja ili radioaktivnog materijala;²⁵ g) ispuštanje opasnih materija ili izazivanje požara, eksplozija ili poplava s posljedicom ugrožavanja ljudskih života; h) ometanje ili zaustavljanje snabdijevanja vodom, električnom energijom ili drugim osnovnim prirodnim resursom s posljedicom ugrožavanja ljudskih života; i) prijetnja učinjenjem kojeg djela iz tač. a) do h) ovog stava“.

---

²⁵ <https://advokat-prnjavorac.com>, psritup 30.12.2022. godine.

Nakon toga, navodi se da krivično djelo terorizma je krivično djelo koje se sastoji u činjenju terorističkog čina s ciljem ozbiljnog zastrašivanja stanovništva ili prisiljavanja organa vlasti Bosne i Hercegovine, vlade druge zemlje ili međunarodne organizacije da nešto izvrši ili ne izvrši ili s ciljem ozbiljne destabilizacije ili uništavanja osnovnih političkih, ustavnih, privrednih ili društvenih struktura Bosne i Hercegovine, druge zemlje ili međunarodne organizacije (stav 1).

Dakle, za postojanje krivičnog djela terorizma nije neophodno da navedeni ciljevi budu i ostvareni. Subjektivna strana djela, odnosno usmjerenost terorističkog akta u pravcu određenog cilja, predstavlja diferencirajući elemenat ovog i drugih krivičnih djela koja su obuhvaćena pojedinim oblicima terorističkog akta. Za to djelo učinio se prijeti kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet godina. Ukoliko je djelo terorizma imalo za posljedicu smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom najmanje osam godina (stav 2).

Najteži oblik terorizma postoji u slučaju da je istom prilikom umišljajno lišeno života jedno ili više lica, zbog čega se izvršiocu prijeti kaznom zatvora od najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora (stav 3). Takođe, predviđeno je da ko nabavi ili pripremi sredstvo ili ukloni prepreku ili preduzme neku drugu radnju kojom stvori uslove za izvršenje krivičnog djela – kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina (stav 4). Iz ove odredbe proizilazi da je zakonodavac inkriminisao i pripremanje krivičnog djela terorizma, pri čemu je samo nabrojao neke od pripremih radnji, a zatim generalnom klauzulom proširio mogućnost primjene ove odredbe na sve radnje kojima se stvaraju neposredni uslovi za izvršenje krivičnog djela terorizma.

Teroristički čin (stav 5), u smislu ovog člana, podrazumijeva neku od sljedećih namjernih radnji koje s obzirom na svoju prirodu ili kontekst mogu ozbiljno oštetiti državu ili međunarodnu organizaciju: napad na život lica koji može prouzrokovati njegovu smrt; napad na fizički integritet lica; protivpravno zatvaranje, držanje zatvorenim ili na drugi način oduzimanje ili ograničavanje slobode kretanja drugog lica, s ciljem da njega ili nekoga drugoga prisili da što izvrši, ne izvrši ili trpi (otmica), ili uzimanje talaca; nanošenje velike štete objektima Bosne i Hercegovine, vlade druge države ili javnim objektima KZBiH (član 201).

4. KRIVIČNO DJELO „FINANSIRANJE TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI“

Kada je u pitanju krivično djelo „Finansiranje terorističkih aktivnosti“ navodi se: (1) Ko na bilo koji način, neposredno ili posredno, dâ, prikupi ili na drugi način obezbijedi sredstva s ciljem njihove upotrebe ili znajući da će, u cjelini ili djelimično, biti upotrijebljena za izvršenje nekog od krivičnih djela iz čl. 191. (Uzimanje talaca), 192. (Ugrožavanje lica pod međunarodnom pravnom zaštitom), 194. (Neovlašćeno pribavljanje ili raspolaganje nuklearnim materijalom), 194a. (Ugrožavanje nuklearnog objekta), 196. (Piratstvo), 197. (Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme), 198. (Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksnih platformi), 199. (Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja), 200. (Zloupotreba telekomunikacionih znakova), 201. (Terorizam), 202a. (Javno podsticanje na terorističke aktivnosti), 202b. (Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti), 202c. (Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti) ovog zakona ili svakog drugog krivičnog djela koje može prouzrokovati smrt ili težu tjelesnu povredu civila ili lica koje aktivno ne učestvuje u neprijateljstvima u oružanom sukobu, kada je svrha takvog djela, po njegovoj prirodi ili kontekstu, zastrašivanje stanovništva ili prisiljavanje organa vlasti Bosne i Hercegovine ili drugih vlasti ili međunarodne organizacije da nešto učini ili ne učini, bez obzira na to da li su terorističke aktivnosti izvršene i da li su sredstva korišćena za izvršavanje terorističkih aktivnosti, kazniće se kaznom zatvora od najmanje tri godine.

U nastavku se navodi (2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se ko na bilo koji način, neposredno ili posredno, dâ ili prikupi ili na drugi način obezbijedi sredstva: a) s ciljem da ih, u potpunosti ili djelimično, terorističke organizacije ili pojedinačni teroristi upotrijebe u bilo koju svrhu, ili b) znajući da će ih, u potpunosti ili djelimično, terorističke organizacije ili pojedinačni teroristi upotrijebiti za izvršenje krivičnih djela iz stava (1) ovog člana.

Nakon toga se navodi: (3) Prikupljena sredstva namijenjena za izvršenje ili nastala izvršenjem krivičnog djela iz stava (1) ovog člana biće oduzeta.

Finansiranje terorističke aktivnosti je novo krivično djelo koje je, pored osnovnog krivičnog djela terorizma, uvedeno u krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine 2003. godine, a 2015.

godine u značajnom obimu izmijenjeno. Osnov ove inkriminacije predstavlja Međunarodna konvencija o suzbijanju finansiranja terorizma, koja je usvojena 9. decembra 1999. godine, a kojom su se države članice saglasile da krivično djelo čini svako lice koje na bilo koji način, neposredno ili posredno, nezakonito i svojom voljom, obezbjeđuje ili prikuplja fondove u namjeri da se oni koriste ili sa znanjem da će biti korišteni za finansiranje terorističkih aktivnosti,³⁸ kao i Konvencija Savjeta Evrope o pranju novca, traganju, zapljeni i konfiskaciji dobiti od kriminalnih aktivnosti i o finansiranju terorizma²⁶ kojom su predviđene određene mjere za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Ovaj okvir je dopunjavani i rezolucijama Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, a posebno rezolucijama 137341, 156642 i 219943.

5. „NOVA“ KRIVIČNA DJELA POVEZANA SA TERORIZMOM

U tzv. „nova“ krivična djela povezana sa terorizmom spada i javno podsticanje na terorističke aktivnosti Član 202a

Ko javno, putem sredstva informisanja, distribuira ili na bilo koji drugi način uputi poruku javnosti čiji je cilj podsticanje drugog da poćini krivično djelo iz člana: 191. (Uzimanje talaca), 192. (Ugrožavanje lica pod međunarodnopravnom zaštitom) 194. (Neovlašćeno pribavljanje ili raspolaganje nuklearnim materijalom), 194a. (Ugrožavanje nuklearnog objekta), 196. (Piratstvo), 197. (Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme), 198. (Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksnih platformi), 199. (Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja), 200. (Zloupotreba telekomunikacionih znakova), 201. (Terorizam), 202. (Finansiranje terorističkih aktivnosti), 202b. (Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti), 202c. (Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti), 202d. (Organizovanje terorističke grupe) ovog zakona, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine. Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti Član 202b Ko vrbuje ili navodi drugog da učini ili da učestvuje ili da pomaže u izvršenju ili da se pridruži terorističkoj grupi radi izvršenja nekog od krivičnih djela iz člana 191. (Uzimanje talaca), 192. (Ugrožavanje lica pod međunarodnopravnom zaštitom), 194. (Neovlašćeno

---

²⁶ Council of Europe Convention on the Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism (CETS No. 198), Warsaw, 16 May 2005.

pribavljanje ili raspolaganje nuklearnim materijalom), 194a. (Ugrožavanje nuklearnog objekta), 196. (Piratstvo), 197. (Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme), 198. (Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksnih platformi), 199. (Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja), 200. (Zloupotreba telekomunikacionih znakova), 201. (Terorizam), 202. (Finansiranje terorističkih aktivnosti) 202a. (Javno podsticanje na terorističke aktivnosti) ili 202c. (Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti) ovog zakona, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine. Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti Član 202c (1) Ko drugog osposobi za pravljenje ili korišćenje eksploziva, vatrenog oružja ili drugog oružja ili štetnih ili opasnih supstanci ili eksplozivnih naprava ili podučiti o drugim konkretnim metodama, tehnikama ili vještinama, u svrhu učinjenja kojeg od krivičnih djela iz člana: 191. (Uzimanje talaca), 192. (Ugrožavanje lica pod međunarodnom pravnom zaštitom), 194. (Neovlašćeno pribavljanje ili raspolaganje nuklearnim materijalom), 194a. (Ugrožavanje nuklearnog objekta), 196. (Piratstvo), 197. (Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme), 198. (Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksnih platformi), 199. (Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja), 200. (Zloupotreba telekomunikacionih znakova), 201. (Terorizam), 202. (Finansiranje terorističkih aktivnosti), 202a. (Javno podsticanje na terorističke aktivnosti) ili 202b. (Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti), kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine. (2) Kaznom iz stava (1) ovog člana kazniće se i lice koje da sredstva za obuku ili na bilo koji način stavi na raspolaganje prostoriju ili drugi prostor, znajući da će biti upotrijebljeni za izvršenje krivičnog djela iz stava (1) ovog člana. Organizovanje terorističke grupe Član 202d (1) Ko organizuje terorističku grupu ili na drugi način udružuje najmanje tri lica radi izvršenja nekog od krivičnih djela iz člana: 191. (Uzimanje talaca), 192. (Ugrožavanje lica pod međunarodnom pravnom zaštitom), 194. (Neovlašćeno pribavljanje ili raspolaganje nuklearnim materijalom), 194a. (Ugrožavanje nuklearnog objekta), 196. (Piratstvo), 197. (Otmica aviona ili broda ili zauzimanje fiksne platforme), 198. (Ugrožavanje bezbjednosti vazdušne ili morske plovidbe ili fiksnih platformi), 199. (Uništenje i uklanjanje znakova koji služe bezbjednosti vazdušnog saobraćaja), 200. (Zloupotreba telekomunikacionih znakova), 201. (Terorizam), 202. (Finansiranje terorističkih aktivnosti), 202a. (Javno podsticanje na terorističke aktivnosti), 202b. (Vrbovanje radi terorističkih aktivnosti) ili 202c. (Obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti),

kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina. (2) Ko postane pripadnik grupe iz stava (1) ovog člana ili na bilo koji drugi način učestvuje u aktivnostima terorističke grupe, uključujući pružanje finansijske i bilo koje druge pomoći, kazniće se kaznom zatvora najmanje tri godine. (3) Pripadnik grupe iz stava (1) ovog člana koji otkrije grupu prije nego što je u njenom sastavu ili za nju počinio krivično djelo kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine, a može biti i oslobođen kazne.

Ovo su takozvana “Nova” krivična djela povezana sa terorizmom. Uvedena su u krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine 2010. godine (javno podsticanje na terorističke aktivnosti – član 202a, vrbovanje radi terorističkih aktivnosti – član 202b, obuka za izvođenje terorističkih aktivnosti – član 202c, i organizovanje terorističke grupe – član 202d) i 2014. godine (protivzakonito formiranje i pridruživanje stranim paravojnim ili parapolicijskim formacijama – član 162b), prije svega usljed usklađivanja normi domaćeg krivičnog prava sa međunarodnim dokumentima, ali i evidentnom eskalacijom terorizma i ponašanja koja su u vezi sa njim. Najznačajniji međunarodni dokument u tom smislu je Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju terorizma iz 2005. godine. Konvencija je imala za cilj jačanje napora država članica u sprečavanju terorizma i postavlja dva načina za postizanje ovog cilja. Prvi je inkriminisanje određenih ponašanja (javnog podsticanja, regrutovanja i obuke za terorizam) i drugi jačanje preventivnih mjera na nacionalnom i međunarodnom nivou (modifikacija postojećih propisa o ekstradiciji i uzajamnoj pomoći).

6. OBLICI TERORIZMA

Prema definiranju oblika terorizma, dolazi do mnogih nesuglasica i između samih naučnika. Pojedini naučnici su u svojim radovima obradili tipologiju terorizma, te su ih neki čak podijelili u nekoliko oblika koji se uz najčešće klasificiranog oblika, kao što je državni i nedržavni terorizam, podijelili u nacionalistički, separatistički, rasistički, religijski, individualni oblika terorizma i drugi. Često definirani oblici terorizma su:

- Protuvladin (nedržavni) terorizam
- Državni terorizam

- Individualni terorizam

U svijetu do danas nije pronađena jedinstvena definicija terorizma koja bi zadovoljavajuće obuhvatila sve njegove pojavne oblike. Ono oko čega se svi autori slažu je "teroristi imaju dva cilja: neposredni cilj, koji je od sekundarnog značaja, i posredni cilj koji je doista važan."²⁷

Izravni i neizravni cilj ne moraju biti iste osobe, a obično i nisu. Primjer za to je otmica putničkog zrakoplova ili broda. Putnici postaju neizravni cilj, koji služi kao sredstvo da bi se prisililo državu da prihvati neke zahtjeve terorista. Tako se terorizam može definirati i "kao promišljena upotreba nasilja, ili prijetnja nasiljem, protiv nevinih ljudi, sa ciljem da se ti, ili neki drugi ljudi, zastrašivanjem prisile da učine nešto što inače ne bi učinili".²⁸

Bitno je da taj sekundarni cilj čine nevine osobe, što terorizam razlikuje od rata. Također, cilj terorista je da izazove strah, kod određene grupe stanovništva, ili društva u cjelini. Teroristima je pretežito cilj utjecati na državu, ili međunarodnu organizaciju, iako se neke organizacije mogu služiti terorističkim metodama radi iznuđivanja finansijske dobiti. Nastojanja da se države usuglase oko jedinstvene definicije terorizma u međunarodnim ugovorima još nije urodila plodom. Umjesto toga usvojene su različite konvencije, u tijelima međunarodne zajednice, koje se bave određenim vrstama ponašanja koja imaju teroristička obilježja. Takva djela su obično propisana, bez da se izričito navodi da se smatraju terorizmom.²⁹

Prvi pokušaj međunarodne zajednice da donese jednu konvenciju koja bi definirala terorizam se veže uz Ligu naroda. Prijedlog je podnijela Francuska, a povod za to je bilo ubojstvo kralja Aleksandra i francuskog ministra vanjskih poslova Jean-Louis Barthoua, u listopadu 1934, kao i talijansko odbijanje izručenja optuženih, zbog iznimke političkog djela. Konvenciju je od 34 zemlje potpisnice ratificirala samo Indija, tako da ona nikad nije stupila na snagu.

Nakon II svjetskog rata i osnivanja Ujedinjenih nacija pojačana su nastojanja za donošenjem jedinstvene definicije terorizma, ali zbog "nesuglasja i nemogućnosti razgraničenja terorizma od zakonite borbe za nacionalno osamostaljenje i oslobađanje od kolonijalizma i strane okupacije, do danas nije donesena sveobuhvatna konvencija za suzbijanje terorizma."³⁰

---

²⁷ Primorac, Igor, Terorizam, Erasmus, 1(1993), Zagreb, str. 54

²⁸ Ibid, str. 58.

²⁹ Reuven Young, Defining terrorism: the evolution of terrorism as a legal concept in international law and its influence on definitions in domestic legislation, Boston College international and comparative law review, 29(2006), 30.

³⁰ Davor Derenčinović, Ogledi o terorizmu i antiterorizmu, Pravni fakultet, Zagreb, 2005, 284

Zbog toga se prešlo na inkriminiranje određenih vrsta napada, kao terorističkih djela. "Ali dok su ciljevi terorizma ostali nepromijenjeni, prvenstveno ostvarivanje političkih ciljeva, sredstva kojim se provodila ta borba su se neprestano mijenjali."³¹

Razvojem tehnologije i znanosti, teroristima su dane neslućene mogućnosti u provođenju njihovih ciljeva. Rezolucijom 1373 Vijeća sigurnosti, usvojenom u svjetlu terorističkih napada na zgrade Svjetskog trgovačkog centra, se pozvalo zemlje potpisnice da udvostruče svoje napore u sprječavanju i suzbijanju terorističkih djela. Međutim, ta Rezolucija predstavlja "propuštenu priliku,"³² jer ni ona nije posebno definisala terorizam.

U bliskoj budućnosti velika je vjerovatnoća da će doći do lokalnih i religijskih sukoba, pri čemu se ograničeni sukobi transformišu u nove ratove kao metodu plaćanja računa. Kada se prave procjene u vezi sa budućnošću svijeta za period 2015 – 2025 i 2025 - 2050., može se pretpostaviti da će se intenzivirati širenje terorizma. Razlozi za pretpostavku narastanja sukoba su nađeni u činjenici da svaka prijetnja ima svoj vlastiti nastanak i korjene, kao i vrijeme, prostor i preduslove. U 2000. godini, svjet opstaje sa populacijom od 6,1 milijardi, koja će do 2015. narasti na 7,2 milijarde odnosno na 9,1 milijardi do 2050. godine. Resursi, neophodni za održavanje naših života i životnih potreba, u narednih 8 godina će se morati dijeliti sa još 1,1 milijardu ljudi, odnosno sa 3 milijarde novih stanovnika kroz 43 godine. Ovo bi trebala biti dostatna potvrda narastajućeg opažanja prijetnji.³³

Činjenica je da je terorizam u historiji oduvijek postojao: Rimsko carstvo (Tiberija i Kaligula) izraelski Sicario, prva i druga vladavina Francuske revolucije, sa zakonom provođenim Pariškim revolucionarnim sudom, kojim je predsjedavao Robespierre³⁴, Narodna volja i Narodnik u Carskoj Rusiji³⁵, separatisti Korzike, Tamiški gerilci, Protivnici iz Gvatamale, ETA, IRA, itd.

Pojavljivanje terorističkog nasilja, kao produkta kontradikcije zapada sa svojim vlastitim vrijednostima, je prouzrokovalo shvatanje da je završen period zatvaranja terorizma u okviru granica države, iako nije postojala potreba da se terorizam posmatra kao globalna prijetnja. Jedino nakon transformiranja terora u novu vrstu rata, koji je zadesio društvo, i koji je izoliran,

---

³¹ M. Cherif Bassiouni, Assessing terrorism into the new millennium, DePaul business law journal, 12(1999-2000), 10.

³² Supra bilješka 3, 44.

³³ Osnove fizike, Klimatske promjene 2007 (sve dostupno na <http://www.ipcc.ch>.)

³⁴ Larousse Enciklopedija, knjiga 11, Istanbul, 1985.

³⁵ Ibidem, 341.

eksternizovan, eksploatisan ili nametnut i slično, ljudi su tek tad shvatili da terorizam čini opštu prijetnju za cijelo čovječanstvo. Ova nova vrsta terora ili tajnog rata postaje izvor moći za pojedine države i radikalne religijske i etničke zajednice. Oni ne zahtjevaju naprednu ili superiornu tehnologiju, snažnu i zdravu ekonomiju, veliku armiju, sofisticirane sisteme naoružanja, ali jedino što traže su limitirani, ali odani ljudski resursi, koji su veoma jeftini, ali veoma efikasni i traumatični kada su u pitanju posljedice njihovog djelovanja.³⁶

Terorističke organizacije se prema idejnoj i političkoj orijentaciji mogu podijeliti u pet skupina:³⁷

- a) Ljevičarski terorizam koji se često naziva „revolucionarnim terorizmom“ i glavni cilj organizacija lijeve orijentacije je borba protiv kapitalizma i uspostavljanje besklasnog društvenog poredka.
- b) Desničarski terorizam se u velikom broju slučajeva izjednačava sa ekstremizmom i koriste sredstva nasilja i imaju protuzakonito djelovanje. Desničarski teroristi se ne ograničavaju na odabrane mete napada, već primjenjuju nasilje nad svima koje smatraju neprijateljima bilo na rasnoj, vjerskoj, političkoj i drugoj ideologiji koja nije u skladu s njihovim mišljenjima.
- c) Nacionalistički terorizam (etno-separatistički) - izvode ga nacionalističke organizacije koje se bore za političku nezavisnost cijele zemlje ili samo jednog ili više dijelova teritorija na kojoj žive pripadnici pojedine nacije ili etničke grupe.
- d) Vjerski (religijski) terorizam – izvode ga vjerske fanatičke grupe sa ciljem ostvarivanja temeljnih političkih promjena u društvu i stvaranja političke organizacije temeljene na vjerskim osnovama.

Razmatrajući saglasna mišljenja mnogih autora dolazimo do saznanja o postojanju nekoliko vrsta terorizma. Prema Masleši, tipovi terorizma mogu biti slijedeći: politički i nepolitički terorizam; unutrašnji terorizam; državni i međudržavni terorizam; vojni, policijski, civilni, vjerski, ekonomski, informacijski, hemijski, biološki, nuklearni itd.³⁸

---

³⁶ Najetović, Dž., Globalni terorizam i njegove implikacije na međunarodne odnose, Anali Pravnog Fakulteta Univerziteta u Zenici. 2010, str. 224.

³⁷ Poznata akcija RAF-a – 1981. godine došlo je do eksplozije automobilske bombe na parkiralištu NATO-ve zračne baze u Ramsteinu, Njemačka; (izvor: <https://www.dw.com/en/red-army-faction-achronology-of-terror/a-2763946>, pristupljeno: 25.11.2020.).

³⁸ Masleša, R., Teorije i sistemi sigurnosti, Magistrat, Sarajevo, 2001, str. 683.

7. CILJEVI TERORISTIČKIH ORGANIZACIJA

“Terorizam” se definiše kao upotreba ili prijetnja ponovljenim nasiljem da se kod brojnih neposrednih žrtava izazove strah od sličnog napada kako bi se oni kojima se tako prijeti povinovali prijetnjama terorista.

Neki od ciljeva terorizma jeste nasilna, kriminalna djela koja čine pojedinci i/ili grupe radi postizanja ideoloških ciljeva koji proističu iz domaćih utjecaja, kao što su oni političke, vjerske, društvene, rasne ili ekološke prirode.³⁹

Teroristi nastoje da ostvare svoje ciljeve, istovremeno izazivajući strah i psihološki teror kod žrtava i posmatrača. Terorizam nije zločin – on je politički i generalno se ne preuzima radi finansijske dobiti.

Važan cilj terorizma je da masovna publika obrati pažnju na poruke koje se prenose i da se podvrgne osjećaju terora i panike kao rezultat terorističkog napad. Teror koji se izaziva kod pojedinaca dodatno je pojačan procesom identifikacije sa žrtva, strah da sam „to mogao biti ja“.⁴⁰ Žrtve terorista napadi stoga služe kao simboli zajedničkih grupnih ili klasnih karakteristika, koje se zauzvat formiraju jedan osnov za njihov odabir kao žrtve.⁴¹ U tom smislu, žrtve terorizma služe kao instrumentalne mete.

Ciljevi terorističkih organizacija se dijele na neposredni cilj, odnosno podcilj i krajnji cilj. Neposredni ciljevi terorističkih organizacija su zapravo primarno sredstvo koje dovodi do ostvarenja krajnjeg cilja, a ono je najčešće izazivanje i širenje straha. Teroristi preuzimaju odgovornost za izvršene napade čime prenose poruku koja govori o ciljevima djelovanja i daljnjim namjerama izvršilaca terorističkog akta.

Krajnji cilj podrazumjeva ostvarenje terorističkim aktima određeni sociološki (rasni, vjerski, etnički ili drugi cilj), ali najčešće je on politički cilj. Krajnji cilj je unaprijed postavljen i javno deklariran.

---

³⁹ <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>, pristup 31.12.2022. godine.

⁴⁰ Schmid, Alex (2006). “Magnitudes and Focus of Terrorist Victimization.” In Uwe Ewald and Ksenija Turković eds. Large-Scale Victimization as a Potential Source of Terrorist Activities. IOS Press, str. 7.

⁴¹ Šeparović, Zvonimir Paul (2006). “International Terrorism: Large-Scale Victimization Terrorism.” In Uwe Ewald and Ksenija Turković eds. Large-Scale Victimization as a Potential Source of Terrorist Activities. IOS Press, str. 21.

Najčešći politički cilj je sticanje vlasti, održavanje na njoj, kao i direktan utjecaj na vlast, ali danas se češće koriste sredstva da se prisili vlast na određene postupke i odluke koji su u skladu sa idejama i politikom terorističke organizacije.

8. METODE DJELOVANJA TERORISTIČKIH ORGANIZACIJA

Metode koje koriste terorističke organizacije su uvijek napadačke operacije. Napade izvodi mali odabrani broj terorista koji su obučeni za izvođenje napada na unaprijed odabranu metu sa detaljnim planom akcije i sa što većim efektom iznenađenja. Taktike i mete raznih terorističkih pokreta, uključujući i oružje, neraskidivo su određene ideologijom grupe, njezinom internom organizacijskom dinamikom i osobnim karakteristikama ključnih članova, kao i raznim internim i eksternim stimulansima.⁴²

Prema načinu primjene sredstava u terorističkim napadima, terorizam se dijeli na:

- Konvencionalni terorizam,
- Nekonvencionalni terorizam,
- Nuklearni terorizam.
- Radiološki terorizam,
- Biološki terorizam,
- Biokemijski terorizam,
- Bombaški napadi,
- Podmetanje požara,
- Otmice ljudi,
- Uzimanje talaca,
- Otmice prijevoznih sredstava,
- Teroristička prijetnja,
- Upotreba oružja za masovno uništenje,

---

⁴² Benko, a. prema Bruce Hoffman - Inside Terrorism, Revised and expanded edition; Columbia University Press, New York, 2006, Chapter 8, str. 229. str. 17.

- Fizički i oružani napadi (atentati i zasjede,
- Komercijalne ili industrijske sabotaže,
- Lažirane uzbune i dojave i
- Upotreba ostalih kriminalnih aktivnosti.⁴³

Univerzalni instrumenti Ujedinjenih nacija za borbu protiv terorizma su:

- Konvencija o krivičnim djelima i nekim drugim aktima izvršenim u vazduhoplovu – Tokijska konvencija (1963);
- Konvencija o suzbijanju nezakonitih otmica vazduhoplova (1970) – Protokol uz ovu Konvenciju iz 2010. godine;
- Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata uperenih protiv bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva (1971) – Protokol uz ovu Konvenciju (1988);
- Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju krivičnih djela lica pod međunarodnom zaštitom, uključujući i diplomatske agente (1973);
- Konvencija o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (1980); Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata protiv sigurnosti pomorske plovidbe (1988) – Protokol uz ovu Konvenciju (2005);
- Protokoli za suzbijanje nezakonitih akata protiv sigurnosti platformi za bušenje nafte koje se nalaze u epikontinentalnom pojasu (1988, 2005);
- Međunarodna konvencija o sprečavanju terorističkih napada bombama (1997);
- Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata koji se odnose na međunarodnu civilnu avijaciju (2010).
- Konvencija o suzbijanju nezakonitih akata koji se odnose na međunarodnu civilnu avijaciju (2010).

---

⁴³ Victoroff, J.: „The mind of the terrorist - A review and critique of psychological approaches“, Journal of conflict resolution, Vol. 49 No. 1, Veljača 2005., 3-42

9. INSTRUMENTI VIJEĆA EVROPE

Među instrumentima Vijeća Evrope kada je sprečavanje terorizma u pitanju se ubrajaju:

- Evropska konvencija o sprečavanju terorizma (1977) – Dodatni protokol uz ovu Konvenciju (2003);
- Konvencija Vijeća Evrope o sprečavanju terorizma (2005) – Dodatni protokol uz ovu Konvenciju (2015);
- Konvencija Vijeća Evrope o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma (2005);
- Konvencija o kibernetičkom kriminalu (2001) – Dodatni protokol uz ovu Konvenciju (2003).

10. REZOLUCIJE VIJEĆA SIGURNOSTI

U Rezolucije Vijeća sigurnosti kada je sprečavanje terorizma u pitanju se ubrajaju:

- Rezolucija UNSCR broj 1267 (1999);
- Rezolucija UNSCR broj 1373 (2001);
- Rezolucija UNSCR broj 1377 (2001);
- Rezolucija UNSCR broj 1566 (2004);
- Rezolucija UNSCR broj 2170 (2014);
- Rezolucija UNSCR broj 2178 (2014);
- Rezolucija UNSCR broj 2195 (2014);
- Rezolucija UNSCR broj 2242 (2015);
- Rezolucija UNSCR broj 2250 (2015);
- Rezolucija UNSCR broj 2322 (2016);
- Rezolucija UNSCR broj 2341 (2017);
- Rezolucija UNSCR broj 2354 (2017);
- Rezolucija UNSCR broj 2396 (2017);
- Rezolucija UNSCR broj 2462 (2019);
- Rezolucija UNSCR broj 2467 (2019).

Dokumenti EU kada je sprečavanje terorizma u pitanju su:

- Uredba Vijeća (EZ) o posebnim mjerama ograničavanja protiv određenih osoba i subjekata s ciljem borbe protiv terorizma (2580/2001, 2001);
- Okvirna odluka EU o suzbijanju terorizma (2002, 2008);
- Direktiva EU Evropskog parlamenta i Vijeća o napadima na informacijske sisteme i o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2005/222/PUP (2013/40, 2013);
- Komunikacija Komisije Evropskom parlamentu, Vijeću, Evropskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Evropski program sigurnosti (COM, 2015);
- Odluka Vijeća (EU, Euratom) o stavljanju izvan snage Odluke 2007/124/EZ, Euratom o utvrđivanju posebnog programa „Sprječavanje, pripravnost i upravljanje posljedicama terorizma i drugih rizika povezanih sa sigurnošću” kao dijela Općeg programa sigurnosti i zaštite sloboda za razdoblje od 2007. do 2013. (2015/457, 2015);

Uredba (EU) Evropskog parlamenta i Vijeća o Agenciji Evropske unije za saradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (EUROPOL) (2016/794, 2016);

- Komunikacija Komisije Evropskom parlamentu i Vijeću o Akcijskom planu za jačanje borbe protiv finansiranja terorizma (COM, 2016);
- Direktiva (EU) Evropskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive Vijeća o nadzoru nabave i posjedovanja oružja (91/477/EEZ, 2017);
- Zaključci Vijeća o vanjskom djelovanju EU-a u borbi protiv terorizma (2017/853, 2017);
- EU Direktiva 2017/541 Evropskog Parlamenta i Vijeća o suzbijanju terorizma (2017);
- Odluka Vijeća (EU) 2022/895 o odobravanju otvaranja pregovora u ime Evropske unije o sveobuhvatnoj međunarodnoj konvenciji o borbi protiv upotrebe informacijskih i komunikacijskih tehnologija u kriminalne svrhe (2022/895, 2022).

Dokumenti OSCE-a:

- Plan akcije za borbu protiv terorizma – Bukurešt (2001);
- Povelja o prevenciji i borbi protiv terorizma (2002);
- Ministarska izjava o prevenciji i borbi protiv terorizma (2004);

Deklaracija Ministarskog vijeća o ulozi OSCE-a u borbi protiv fenomena FTF u kontekstu UNSCR 2170 i 2178 (2014);

- OSCE-ODIHR Vodič: Prevencija terorizma i suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu: Pristup kroz rad policije u zajednici (2014);
- Deklaracija Ministarskog vijeća o naporima OSCE u oblasti prevencije i borbe protiv terorizma/nasilnog ekstremizma (2016);
- Vanzatvorska rehabilitacija i reintegracija u prevenciji i suprotstavljanju nasilnom ekstremizmu i radikalizaciji koji vode ka terorizmu - Vodič za kreatore politika i praktičare u jugoistočnoj Evropi (2020);
- Zaštita ljudskih prava u zatvorima uz prevenciju radikalizacije koja vodi do terorizma ili nasilja: Vodič za monitore (ODIHR-PRI, 2021);
- Upravljanje granicom i ljudska prava: Prikupljanje, obrada i razmjena ličnih podataka i korištenje novih tehnologije u borbi protiv terorizma, u kontekstu slobode kretanja (ODIHR, 2021).
- Deklaracija Ministarskog vijeća o ulozi OSCE-a u borbi protiv fenomena FTF u kontekstu UNSCR 2170 i 2178 (2014);
- OSCE-ODIHR Vodič: Prevencija terorizma i suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu: Pristup kroz rad policije u zajednici (2014);
- Deklaracija Ministarskog vijeća o naporima OSCE u oblasti prevencije i borbe protiv terorizma/nasilnog ekstremizma (2016);

Međunarodni strateški dokumenti:

- Globalna strategija UN-a za borbu protiv terorizma (2006);
- Akcioni plana UN-a za prevenciju nasilnog ekstremizma (2016);
- Strategija Evropske unije za borbu protiv terorizma (2005);
- Strategije EU-a za borbu protiv radikalizacije i regrutovanje terorista (2014);
- Globalni forum za borbu protiv terorizma, Abuja Preporuke o prikupljanju, korištenju i razmjeni dokaza u svrhu kaznenog progona osumnjičenih za terorizam (2018);
- Globalni forum za borbu protiv terorizma, Priručnik Carih-London – Preporuke za prevenciju i suzbijanje online nasilnog ekstremizma i terorizma (2019).

11. ALATI ZA MEĐUNARODNU SARADNJU (INTERPOL, EUROPOL I DRUGI)

Kada su alati međunarodne saradnje od izuzetne je važnosti razmjene informacija između policijskih organa u BiH (prije svega Direkciji za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, Federalnom upravom policije, Obavještajno-sigurnosnom agencijom BiH, MUP RS, MUP BD) sa policijskim agencijama regionalnog i međunarodnog nivoa kroz EUROPOL i INTERPOL kanale komunikacije.

EUROPOL (Evropska policijska kancelarija) osnovana je 1992. godine u cilju sprječavanja i borbe protiv organizovanog međunarodnog kriminala i terorizma unutar Evropske unije čije je sjedište u Hagu. Strateški sporazum o saradnji s Europol-om Bosna i Hercegovina je potpisala 2007. godine u Hagu. Upravo se ovim Sporazumom unaprijedila saradnja između Bosne i Hercegovine i zemalja članica EU putem Europol-a prilikom sprječavanja, otkrivanja, suzbijanja i istraživanju teških oblika međunarodnog kriminala. Sporazumom se regulisalo i pitanje borbe protiv teških oblika međunarodnog kriminala, posebno kroz razmjenu informacija i redovne kontakte Europol-a i Bosne i Hercegovine na svim potrebnim nivoima i dr.

Najveća međunarodna organizacija kriminalističke policije INTERPOL je sastavljena od predstavnika 188 zemalja na čijem čelu se nalazi Predsjednik koji saraduje sa Sekretarom u određivanju pravca djelovanja Organizacije.

Sa INTERPOLOM, EUROPOLOM i SELEC centrom Bosna i Hercegovina je ostvarila direktnu saradnju. INTERPOL broji sedam regionalnih centara širom svijeta i svoje predstavništvo u Evropskoj uniji, dok svaka zemlja članica ima državni centralni nivo. Bosna i Hercegovina je članica INTERPOL-a od 1992. godine.⁴⁴

Od izuzetne je važnosti mogućnost pružanja operativne podrške u predistražnoj fazi postupanja policijskih službenika u slučajevima usmjerenim na istraživanje krivičnih djela počinjenih od

---

⁴⁴ http://azlp.ba/medjunarodna_saradnja/Default.aspx?id=496&langTag=bs-BA&template_id=149&pageIndex=1, pristup 29.12.2022. godine.

organiziranih kriminalnih grupa a što je posebno došlo do izražaja tokom lažnih dojava o bombama širom BiH koje su uznemirile javnost 03. juna 2022. godine.

Od izuzetne je važnosti to što je Bosna i Hercegovina postigla dogovor oko toga gdje će biti smještena kontrolna tačka za kontakt sa Europolom.

Naime Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je dalo saglasnost na Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti BiH, te je na taj način omogućilo da ovo ministarstvo pruža administrativno-tehničku podršku kontakt-tački za saradnju sa Europolom.

Na taj način se omogućila potpuna funkcionalnost kontakt-tačke i jača saradnja Bosne i Hercegovine s Europolom. Očekivanja su da će ova saradnja doprinijeti efikasnijoj borbi protiv organizovanog kriminala, terorizma i drugih teških oblika transnacionalnog kriminala.

Upravo ova odluka organa vlasti Bosne i Hercegovine korenspondira s preporukom Evropske komisije u procesu dobijanja kandidatskog statusa za Bosnu i Hercegovinu. Ovim Sporazumom o operativnoj i strateškoj saradnji podrazumijeva se razmjena operativnih podataka između BiH i policija zemalja članica Europa u što spadaju i lični podaci o osumnjičenim osobama.

12. SLUČAJEVI POVEZANI SA KRIVIČNIM DJELOM TERORIZMA

Bektašević Mirsad je u septembru 2005. godine iz Švedske, tačnije grada Geteborga doputovao u Sarajevo. U oktobru iste godine pridružio mu se i Cesur Abdulkadir, turski državljanin sa adresom boravka u Danskoj. Namjera im je bila da na području Bosne i Hercegovine ili nekoj drugoj evropskoj zemlji počine teroristički napad. Prema operativnim podacima, meta navedenog napada su trebali biti pripadnici vojnog kontingenta EUFOR-a, stacioniranih u BiH. Naime, BiH kao i druge države koji su imale stacionirane vojne snage u BiH u okviru misije EUFOR, bili su dio koalicioni snaga koje su se borile u Iraku i Afganistanu. U Sarajevu su ostvarili kontakt sa Bajrom Ikanovićem iz Hadžića, koji je rođen u Bratuncu, a tokom rata je boravio kao izbjeglica u Njemačkoj. Povratkom u BiH, Bajro Ikanović se radikalizirao, priklonio se tzv. selefijskom pokretu, podržavajući u komunikaciji sa ostalom "braćom" talibane, Al Kaidu te njenog vođu Bin Laden. U cilju izvođenja terorističkog napada, u saradnji sa Bajrom Ikanovićem i Senadom

Hadžićem, oba iz Hadžića, nabavlja oko 20 kilograma eksplozivne smjese koju je predao Bektaševiću i Cesuru koji su smjesu izrezali i oblikovali u cilju pripreme tzv. samoubilačkog pojasa. Pored navedene eksplozivne smjese, prilikom pretresanja stana kojeg su iznajmili u naselju Butmir, općina Ilidža, pronađeni su još između ostalog trotilski metci, detonatorske kapsle, pištolj sa prigušivačem, dvije maskirne kape, video kasete sa video zapisom koji prikazuje način izrade improvizirane eksplozivne naprave u kojem dva maskirana lica pokazuju oružje koje će koristiti za napad protiv “Al-Qufar”, odnosno protiv Evrope koji ubijaju njihovu braću u Iraku u Afganistanu. S tim u vezi, nepobitno su dokazani namjera i motiv za izvršenje terorističkog napada. Prilikom lišenja slobode, Bektašević Mirsad i Abdul Kadir Cesur su pružali fizički otpor uz prijetnju vatrenim oružjem, odnosno pištoljem sa prigušivačem.

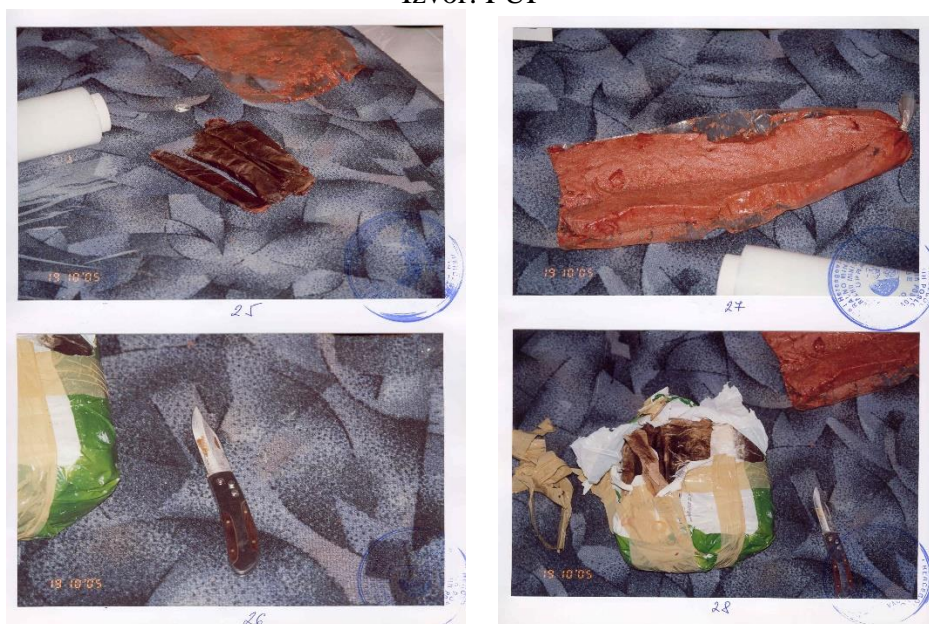
Slika 1: Kriminalistička foto-dokumentacija
Izvor: FUP

Slika 2: Kriminalistička foto-dokumentacija
Izvor: FUP

Slika 3: Kriminalistička foto-dokumentacija
Izvor: FUP

Slika 4: Kriminalistička foto-dokumentacija
Izvor: FUP

Kao činjenicu važno je napomenuti da su navedeno lišenje slobode izvršili pripadnici kriminalističke policije Odjeljenja za borbu protiv terorizma Federalne uprave policije, budući da pripadnici Interventne jedinice još nisu stigli na predviđenu lokaciju a radilo se o hitnim i neodložnim mjerama koje je trebalo poduzeti. U saradnji sa pravosudnim i policijskim organima

u Švedskoj, Danskoj i Engleskoj, izvršeni su pretresi objekata u kojima su osumnjičeni boravili, kao i objekata njima bliskih i povezanih lica. Također su izvršeni pretresi i vještačenja računara koje su koristili osumnjičeni u cilju prikupljanja dokaza na osnovu poslanih i primljenih e-mail poruka. U tu svrhu, je oduzeto oko 20 računara iz jednog internet kluba na području Ilidže. Budući da FUP nije raspolagao sa adekvatnom softverskom i drugom tehničkom opremom, službenici Skotland Yarda iz Velika Britanije su koristeći svoju opremu uspješno izvršili "skidanje" podataka iz navedenih računara, te njihovu analizu u cilju korištenja kao dokaza u krivičnom postupku. Naime, na osnovu podataka koji su se nalazili u oduzetim računarima izvršeno je lišenje slobode državljanina V. Britanije Younisi Tsoulija koji je procesuiran i osuđen na višegodišnju kaznu zbog krivičnog djela terorizma i povezanosti sa licem Mirsad Bektašević i članovima njegove grupe. **Sve navedene aktivnosti koje su se zajednički sprovodile sa Švedskom, Danskom, Velikom Britanijom i drugim državama su realizovane uz pomoć međunarodne saradnje i pružanja međunarodne pravne pomoći. Saradnja se pokazala jako efikasna, što je i pokazala izrečena presuda. Isto tako, inspektor Odjeljenja za borbu protiv terorizma Federalne uprave policije je dva puta davao iskaz na sudu u Kopenhagenu (Danska), budući da se na tom sudu vodilo također postupak protiv Abdul Kadira Cesura koji je živio u toj zemlji.**

Iz svega navedenog, teško je i zamisliti da bi se suzbijanje međunarodnog terorizma kao nesumnjivog zla savremenog čovječanstva moglo uspješno voditi bez efikasne međunarodne pravne pomoći prije svega policijskih organa iz Velike Britanije (Skotland Yard), Švedske, Danske i Austrije.

Također, kao primjer uspješne istrage i okončanja krivičnog predmeta je i slučaj napada na Policijsku upravu Bugojno. Dana 27.06.2010. godine Haris Čaušević zvani „Oks“ je izvršio teroristički napad postavljanjem eksplozivne naprave na parking prostor Policijske uprave Bugojno, čijim aktiviranjem je prouzrokovana eksplozija što je za posljedicu imalo pričinjenu materijalnu štetu oko 250.000 eura na samoj zgradi, a također je pričinjena šteta i na okolnim objektima. Tom prilikom je smrtno stradao i policajac Tarik Ljebuškić a teže povrijeđena policajka Edina Hindić. Posebnu težinu ovom slučaju daje namjera Harisa Čauševića da aktivira eksplozivnu napravu prilikom policijske smjene kada je u zgradi Policijske uprave boravila komplet smjena od oko 20 policajaca. Istragu u ovom predmetu je radilo Tužilaštvo BiH i Federalna uprava policije na čelu sa Odjeljenjem za borbu protiv terorizma. U krivičnom postupku koji je uslijedio nakon

podizanja optužnice, Haris Čušević je osuđen na kaznu dugotrajnog zatvora od 45 godina, Adnan Haračić je osuđen na kaznu od 14 godina na osnovu sporazuma o priznanju krivnje, dok je trećeoptuženi Naser Palislamović oslobođen zbog nedostatka dokaza. I u ovom krivičnom predmetu ostvarena je saradnja sa međunarodnim policijskim i pravosudnim organima prvenstveno sa Austrijom.

Slika 5: Kriminalistička foto-dokumentacija

Izvor: FUP

Slika 6 : Kriminalistička foto-dokumentacija

Izvor: FUP

13. RAZVOJ POLICIJSKIH AGENCIJA U BIH NAKON POTPISIVANJA DEJTONSKOG MIROVNOG SPORAZUMA

Riječ policija potiče od grčkih riječi *politeuen* što znači biti građanin ili učestvovati u političkim aktivnostima i *polis* što znači grad ili država. Ove definicije naglašavaju važnost pojedinca, političkog procesa te države ili vlade. Kako se upravlja pojedincima? Svim vladama dodijeljene su policijske ovlasti da bi regulirale pitanja zdravstva, socijalne zaštite, sigurnosti i morala, jer društvo zahtijeva i strukturu i red da bi na efikasan način zadovoljilo sigurnosne, ekonomske i socijalne potrebe svojih građana. Važan vid primjene ovlasti policije u društvu je organ za provođenje zakona ili policija.⁴⁵

Nakon potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini 14. decembra 1995. godine i njegovog stupanja na snagu, Bosna i Hercegovina je nastavila da postoji kao demokratska država koja se sastoji od dva entiteta, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Dejtonskim mirovnim sporazumom je također uspostavljen Ured visokog predstavnika (OHR)⁴⁶ u svrhu nadgledanja implementacije civilnih aspekata mirovnog sporazuma od međunarodne zajednice. Stupanjem na snagu novog Dejtonskog Ustava Bosne i Hercegovine, pokreću se postupci kreiranja državnih, entitetskih, kantonalnih i lokalnih institucija, a time dolazi i do formiranja sigurnosnih institucija po „dejtonskom šablonu“. Kada je u pitanju uređenje policijskih struktura, nakon potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma došlo do značajnih promjena u uređenju i funkcionisanju policijskih agencija u BiH.

Sa novim uređenjem nadležnost nad Ministarstvom unutrašnjih poslova (MUP) više ne pripada državi Bosni i Hercegovini, nego prelazi u nadležnost entiteta, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Tako poslije Dejtonskog mirovnog sporazuma u BiH postoje dvije različito organizovane i drugačije uređene policijske strukture. One postaju zasebne cjeline i

---

⁴⁵ Roberg, R., Crank, J., Kuykendall, J., Sherman, W. L., 2004. Policija i društvo: Office of Public Affairs Embassy of United States of America, Sarajevo, str. 4.

⁴⁶ Ured visokog predstavnika (OHR) - Ured visokog predstavnika (OHR) je *ad hoc* međunarodna institucija odgovorna za nadgledanje implementacije civilnih aspekata Mirovnog sporazuma kojim je okončan rat u Bosni i Hercegovini. Funkcija visokog predstavnika je uspostavljena u skladu sa Općim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini, koji se obično naziva Daytonski mirovni sporazum, dogovorenim u Daytonu, država Ohio, i potpisanim u Parizu 14. decembra 1995. godine. Visoki predstavnik saraduje sa građanima i institucijama Bosne i Hercegovine, te međunarodnom zajednicom kako bi osigurali da se Bosna i Hercegovina razvije u mirnu i održivu demokratsku zemlju, na putu ka integracijama u evroatlantske institucije.

nezavisne jedna od druge, koje djeluju u okviru entitetskih ministarstava unutrašnjih poslova, odnosno Federalnog Ministarstva unutrašnjih poslova (Federalni MUP) i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP Republike Srpske). Policijske organizacije u sklopu ovih ministarstava nemaju ništa zajedničko, drugačijim zakonima su uređene, djeluju na posebnim teritorijama i nadležnosti im se ne preklapaju. MUP Republike Srpske odnosno Policija Republike Srpske je jednostavnije organizovana i uređena u odnosu na Federalni MUP. Federalni MUP ima kompleksniju organizacionu strukturu u odnosu na MUP Republike Srpske. Federalni MUP je organizovan i uređen tako da je nadležnost podjeljena između kantona, i svaki kanton je nadležan za policijske strukture u svom djelokrugu, a kantonalni MUP uređen je po kantonalnim zakonima s tim što određene nadležnosti pripadaju Federalnom MUP, i ako dođe do sukoba nadležnosti između kantonalnog MUP-a i Federalnog MUP-a onda se primjenjuju zakonski propisi onako kako su uređeni Federalnim zakonima o policijskim snagama. Također nakon 2000-ite u BiH imamo i Policiju Brčko Distrikta, čija nadležnost pripada organima Brčko Distrikta, koja je posebno organizovana i uređena prema zakonskim propisima Brčko Distrikta i djeluje samo na prostoru Brčko Distrikta. Tek naknadno će biti uspostavljene policijske agencije na nivou države, prvo je formirana Državna granična služba (DGS) koja će 2007. godine usvajanjem novog zakona o izmjenama Zakona o državnoj graničnoj službi biti preimenovana u Graničnu policiju Bosne i Hercegovine, u čijoj nadležnosti je nadgledanje i kontrola državne granice BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA) i Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH (DKPT BiH) a nad kojima nadležnost ima Ministarstvo sigurnosti BiH. Tako da bosanskohercegovački policijski sistem je sačinjen od 16 agencija, sa policijskim ovlaštenjima, za sprovedbu zakona: MUP Federacije BiH, MUP Republike Srpske i Policije Brčko Distrikta BiH, kao i policijskih snaga za svaki od 10 kantona, kantonalnih MUP-ova, Granične policije BiH, Državna agencije za istrage i zaštitu BiH i Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH. Do uspostave DGS-a za poslove i nadzor prelaska državne granice bili su zadužena entitetska i kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova.

„Državna granična služba je uspostavljena je odlukom Visokog predstavnika za BiH 13. januara 2000. godine, pod nazivom Državna granična služba Bosne i Hercegovine. Granična policija otpočela je sa operativnim radom 06. juna 2000. godine, formiranjem prve Jedinice Granične policije Aerodrom Sarajevo. Proces preuzimanje poslova nadzora i kontrole prelaska

državne granice od entitetskih i kantonalnih MUP-ova tekao je etapno i okončan je 30. septembra 2002. godine, inauguracijom Jednice Granične policije Strmica. Donošenjem Zakona o Državnoj graničnoj službi u oktobru 2004. godine, ova Služba je dobila status upravne organizacije u okviru Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, sa operativnom samostalnošću radi obavljanja policijskih poslova vezanih za kontrolu i nadzor prelaska granice Bosne i Hercegovine i drugih poslova propisanih zakonom. U 2007. godini naziv Državna granična služba promjenjen je u Granična policija BiH⁴⁷.

OHR i UN Misija u BiH⁴⁸ su u prvoj polovini 2002. godine sačinili pravni okvir za Državnu agenciju za informacije i zaštitu, koja je osnovana te iste godine kao samostalna institucija BiH.⁴⁹

Parlamentarna skupština BiH je u junu 2004. godine usvojila Zakon o državnoj agenciji za istrage i zaštitu (SIPA), i ovim zakonom SIPA je organizovana u okviru Ministarstva sigurnosti BiH kao upravna organizacija sa operativnom samostalnošću koja obavlja policijske poslove i zadatke. (Kržalić 2011:11)

„Još jedna institucija iz oblasti sigurnosti na državnom nivou osnovana je u 2002. godini, a to je Ministarstvo sigurnosti BiH, koje je dobilo širok dijapazon nadležnosti u oblasti sigurnosti na državnom nivou. Ministarstvo je osnovano u decembru 2002. godine, a isto je postalo operativno u 2003. godini, nakon usvajanja neophodnog zakonodavstva, popune osoblja i dodjeljivanja odogovarajućeg budžeta. Bitno je napomenuti da Ministarstvu sigurnosti BiH nisu dodjeljene nikakve direktne nadležnosti vezane za policijske poslove.“ (Hadžović, Kržalić, Kovačević 2013:12)

Zbog manjka stručnog rukovodećeg policijskog kadra na svim nivoima, rad policije je bio otežan. U organizaciji rukovođenja i upravljanja policijom nije bila jasno odvojena operativna

---

⁴⁷ Huseinbašić, Ć. (2009). Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja, Jordan studio, Sarajevo, str. 43.

⁴⁸ UNMBIH je osnovan 21. 12. 1995. godine Rezolucijom 1035 Vijeća Sigurnosti UN-a. Planirana da traje godinu dana, misija je produžavana nekoliko puta. IPTF tj. Međunarodne Policijske Snage su bile jedan od važnijih dijelova UNMBIH misije. Njihovi zadaci su između ostalog bili: nadgledanje i kontrola aktivnosti lokalnih policija (LP), savjetovanje i obuka, te u okviru svojih mogućnosti njihovo opremanje, savjetovanje Vlade kako bolje organizirati i koristiti policijske službe, ocjenjivati mogućnost javnih nemira te savjetovati Vlade kako ih spriječiti i još mnogo toga. Proces provjera policijskih službenika od UNMBIH, te mogućnost uskraćivanja pojedinim policijskim službenicima da obavljaju policijske poslove, bili su snažno sredstvo u procesu profesionalizacije policijskih snaga u BiH. Mandat UNMBIH bio je i pravna i pravosudna reforma, odnosno Misija je bila zadužena da “prati i ocjenjuje sistem sudstva, te doprinosi ukupnim naporima za reform sudstva” (Rezolucija Vijeća sigurnosti UN-a, broj 1184 od 16.07.1998.).

⁴⁹ Hadžović, D., Kržalić, A., Kovačević, A. (2013). Pregled stanja u oblasti policije u BiH, Centar za sigurnosne studije BiH, Sarajevo.

djelatnost od političke, i to je dovelo do nejasno definisanih odgovornosti, koje je za posljedicu imalo povećanje administrativnog osoblja. Također ovaj period karakteriše i nepostojanje jasne policijske strategije i ciljeva. Zbog svih ovih problema i na osnovu preporuke Evropske komisije bh. vlasti su otpočele reformu policije. Razvoj policijskih agencija u BiH u postdejtonskom periodu može se pratiti kroz reformu policije u BiH.

13.1. Obavještajno-sigurnosna agencija - mjesto i uloga u sistemu sigurnosti Bosne i Hercegovine

Obavještajno-sigurnosna agencija Bosne i Hercegovine osnovana je zakonom i počela je sa radom 01. juna 2004. godine. U njen sastav ušle su civilne obavještajno-sigurnosne institucije koje su ranije djelovale u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj. Zakonom je određeno da se na teritoriji Bosne i Hercegovine ne mogu osnivati ni djelovati nikakve druge civilne obavještajno-sigurnosne strukture.⁵⁰

Na osnovu Strategije Bosne i Hercegovine za prevenciju i borbu protiv terorizma 2015-2020, sve policijske i druge agencije za sprovođenje zakona u BiH, Obavještajno-sigurnosna agencija BiH, kao i nadležna tužilaštva BiH provode aktivnosti na prikupljanju informacija, razmjeni informacija i detektovanju subjekata finansijske podrške nasilnom ekstremizmu ili terorizmu.⁵¹

13.2. Državna agencija za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine – SIPA

U toku 2002. godine, usvajanjem zakona od strane Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine,⁵² pored ranije uspostavljene Državne granične službe Bosne i Hercegovine, kao institucija na nivou države formirana je Agencija za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine.⁵³ U

---

⁵⁰ Zakon o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH. Službeni glasnik BiH, broj: 12/04 od 14.04.2008., 20/04 od 17.05.2004.

⁵¹ <http://www.msb.gov.ba/PDF/info2017.pdf> (12.10.2022.)

⁵² Zakon o Agenciji za informacije i zaštitu BiH. Službeni glasnik BiH, broj: 15/02 od 02.07.2002.

⁵³ Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu. Službeni glasnik BiH, broj: 27/04 od 15.06.2004., 35/05 od 06.06.2005.

njenoj nadležnosti su bili poslovi prikupljanja i obrade podataka od interesa za provođenje međunarodnih i krivičnih zakona Bosne i Hercegovine, te zaštita važnih osoba. U cilju daljeg centraliziranja i konsolidiranja institucija sigurnosti, 2003. godine formirano je Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, a Agencija za informacije i zaštitu Bosne i Hercegovine je, 2004. godine, preimenovana u Državnu agenciju za istrage i zaštitu koja je, pored naprijed pomenutih nadležnosti, dobila policijska ovlaštenja za vršenje istraga najtežih krivičnih djela inkriminiranih Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine.⁵⁴

Agencija je dužna pružati pomoć Sudu i Tužilaštvu Bosne i Hercegovine u prikupljanju obavještenja, te izvršavati naloge Suda i Glavnog tužioca Bosne i Hercegovine. Strateški plan aktivnosti Državne agencije za istragu i zaštitu BiH 2015-2017,¹³² u dijelu koji se tiče terorizma predstavlja bezbjednosni izazov koji je zajednička prijetnja za sve, te zahtjeva blagovremenu saradnju i zajedničko suprostavljanje. Nadalje, Strateškom planu kada su u pitanju prioriteta u radu pripadnika SIPA-e, aktivnosti treba da budu usmjerene prema pojedinim pripadnicima ekstremnih-religioznih skupina u BiH, te pojedincima koji na različite načine ispoljavaju određene oblike bezbjednosno-interesantnih aktivnosti, ponašanja, a koja u suštini stvaraju pogodan ambijent za jačanje različitih oblika ekstremizma i radikalizma, pa i onih koja mogu da vode terorizmu. Također, nadležna je za provođenje međunarodnih sporazuma o policijskoj saradnji i drugih međunarodnih instrumenata u njenoj nadležnosti. U skladu sa odredbama Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine,¹³³ Zakona o zaštiti ličnih podataka i drugim propisima Bosne i Hercegovine, ova agencija vodi podatke i obrađuje odgovarajuće evidencije.⁵⁵

13.3. Granična policija Bosne i Hercegovine

Granična policija Bosne i Hercegovine je upravna organizacija u okviru Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, s operativnom samostalnošću, a obavlja policijske poslove vezane za nadzor i kontrolu prelaska državne granice Bosne i Hercegovine i druge poslove propisane pozitivnim zakonodavstvom, pri čemu djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne

---

⁵⁴ Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 27/04 od 04.05.2004.

⁵⁵ Zakon o zaštiti ličnih podataka. Službeni glasnik BiH, broj: 32/01 od 28.12.2001.

štiteći, niti podrivajući interese bilo koje političke stranke, registrovane organizacije ili udruženja, bilo kojeg konstitutivnog ili drugog naroda u Bosni i Hercegovini.⁵⁶

Temeljna nadležnost Granične policije Bosne i Hercegovine je provođenje zakonskih odredbi,¹³⁹ zatim sprječavanje, otkrivanje i istraživanje krivičnih djela koja su propisana pozitivnim zakonodavstvom u Bosni i Hercegovini, kada je riječ o krivičnim djelima usmjerenim protiv sigurnosti državne granice ili protiv izvršenja poslova i zadataka iz njene nadležnosti. Nadalje, u njenoj nadležnosti je sprječavanje, otkrivanje i istraživanje prekršaja propisanih zakonom i drugih prekršaja po zahtjevu nadležnog organa.⁵⁷

13.4. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine

Zadnje osnovana agencija sa policijskim ovlaštenjima i samostalnošću unutar Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine je Direkcija za koordinaciju policijskih tijela.¹⁴³ Nadležnosti Direkcije su propisane zakonom i odnose se na komunikaciju, saradnju i koordinaciju između policijskih tijela Bosne i Hercegovine, pri tome imati u vidu da prema ovoj formulaciji, Direkcija vrši koordinaciju između SIPA-e i Granične policije Bosne i Hercegovine (koje su policijska tijela na nivou Bosne i Hercegovine).

Direkcija ostvaruje komunikaciju, saradnju i koordinaciju između policijskih tijela Bosne i Hercegovine s odgovarajućim organima u Bosni i Hercegovini u vezi s pitanjima policijskih poslova međunarodnog karaktera ili od međunarodnog značaja, ili u vezi s pitanjima koja su u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine.

13.5. Federalna uprava policije - FUP

Odnosi između Uprave policije, kao i cjelokupnog ministarstva unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine, sa kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova zasnivaju se na ovlaštenjima utvrđenim pozitivnim zakonodavstvom,⁵⁸ a njime je obuhvaćeno naročito staranje

---

⁵⁶ Zakon o državnoj graničnoj službi. Službeni glasnik BiH, broj: 50/04 od 09.11.2004.

⁵⁷ Zakon o državnoj graničnoj službi. Službeni glasnik BiH, broj: 50/04 od 09.11.2004.

⁵⁸ Zakon o organizaciji organa uprave u F BiH. Službene novine F BiH, broj: 35/05, čl. 83. - 86., Zakon o unutrašnjim poslovima F BiH i drugi federalni propisi, 20.06.2005.

o provođenju federalne politike i federalnih zakona iz isključive nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine i zajedničke nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine i kantona, međusobno izvještavanje, pružanje stručne i pravne pomoći, razmjena iskustava, te usklađivanje aktivnosti na obavljanju poslova iz isključive i zajedničke nadležnosti.

Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova je u sastavu Operativne grupe za borbu protiv terorizma,⁵⁹ gdje u okviru svojih nadležnosti poduzima mjere i radnje protiv osumnjičenih lica koja se mogu dovesti u vezu sa krivičnim djelom terorizam. Ukoliko se pomenute mjere i radnje preduzimaju u izuzetnim, ili visokorizičnim okolnostima kada se smatra da su, za efikasno izvršenje postavljenih zadataka nužne vještine koje posjeduju pripadnici Specijalne policijske jedinice, ova jedinica pruža pomoć kriminalističkoj policiji Uprave policije F MUP-a, a prema potrebi pruža pomoć i kantonalnim policijskim snagama.

13.6. Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske - MUP RS

MUP entiteta Republike Srpske preduzima operativno-stručne poslove kojima se obezbjeđuje zaštita života, lična bezbjednost, ljudska prava i slobode, zaštita ustavnog poretka od nasilnog ugrožavanja i promjene u skladu sa pozitivnim zakonodavstvom. Nadalje, vrši poslove i zadatke u cilju zaštite svih oblika svojine, sprječavanja vršenja krivičnih djela, otkrivanja i istraživanja počinjenih krivičnih djela, te pronalaska, hvatanja i procesuiranja izvršilaca krivičnih djela pred nadležnim organima. Obezbeđenje javnih skupova, manifestacija, kulturnih i sportskih priredbi i drugih dozvoljenih vidova masovnog okupljanja građana, te održavanje javnog reda i mira, kao i zaštita određenih ličnosti je u nadležnosti MUP-a RS, koji također vrši poslove osiguranja bezbjednosti i kontrole saobraćaja na putevima, te druge poslove u skladu sa zakonom.⁶⁰

Radi grupisanja poslova prema njihovoj međusobnoj povezanosti i srodnosti, vrsti, obimu i stepenu složenosti, diferencirani su policijski poslovi unutar MUP-a Republike Srpske. U tom smislu, Uprava kriminalističke policije vrši poslove kontrole, nadzora i instruktivnog usmjeravanja rada svih organizacionih jedinica kriminalističke policije ministarstva, u vršenju poslova na

---

⁵⁹ <https://www.klix.ba/vijesti/bih/danas-pocinje-s-radom-operativna-grupa-za-borbu-protiv-terorizma-u-bih/160727066> (12.12.2022)

⁶⁰ Zakon o unutrašnjim poslovima Republike Srpske. Službeni glasnik RS, broj: 57/16 od 13.07.2016.

sprječavanju i otkrivanju krivičnih djela, pronalasku i hvatanju počinitelja krivičnih djela i obezbjeđenju potrebnih dokaza za uspješno vođenje krivičnog postupka.¹⁶³

13.7. Kantonalne policijske snage Federacije Bosne i Hercegovine

Slično, kao i u entitetima, a u skladu sa podijeljenim nadležnostima između Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova i ministarstava unutrašnjih poslova kantona, te u skladu sa ustavnim uređenjem kantona, uređena je oblast unutrašnjih poslova u svih deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine, na način da je na nivou svakog kantona uspostavljenokantonalno ministarstvo unutrašnjih poslova, sa izvjesnim odstupanjima po pitanju unutrašnje organizacije. Međutim, poslovi i zadaci koje obavljaju identični su u svim kantonima, a uređeni su zakonom o unutrašnjim poslovima, donesenim od strane skupštine kantona.

14. ODNOS POLICIJSKIH AGENCIJA U BIH I NJIHOVA MEĐUSOBNA SARADNJA

U pogledu državnog nivoa, zakonski okvir je dao mogućnost svim organizacionim jedinicama Ministarstva sigurnosti BiH, bez obzira imaju li policijska ovlaštenja ili ne, da međusobno komuniciraju i saraduju. Preciznije rečeno, skoro sve poslove koji se tiču međusobne saradnje policijskih organizacija i saradnje u borbi protiv kriminala na nivou BiH, kao i sa entitetima, Ministarstvo sigurnosti BiH i njegove upravne organizacije mogu samostalno obavljati. Isti princip uspostavljen je i na nižim nivoima organizovanja (entitetima i kantonima) koji mogu međusobno komunicirati i saradivati. Saradnja se, prema zakonskom osnovu, zasniva na kontaktima, sporazumima, ugovorima, protokolima, razmjeni informacija od zajedničkog interesa, uspostavljanju, održavanju i razvijanju cjelovitog funkcionalnog sistema komunikacija i razvoju programa za zajedničke istražne radnje. Pri tome sve policijske organizacije imaju obavezu da, ukoliko u obavljanju svojih poslova i zadataka, otkriju djelo iz nadležnosti drugih policijskih tijela

u BiH, preduzmu neophodne mjere na sprečavanju činja krivičnog djela ili pronalaska počinitelja i da odmah obavijeste nadležnu policijsku organizaciju.

Također, isto pravilo se primjenjuje i na saradnju na relaciji komunikacije po vertikali, gdje policijske organizacije mogu međusobno direktno komunicirati i saradivati u realizovanju poslova iz svojih nadležnosti. Tako npr. Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu BiH⁶¹ i Zakon o Graničnoj policiji BiH⁶² obavezuje sve organizacije i druge institucije BiH, entitetska i kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova, carinske i poreske vlasti, finansijsku policiju, organizacije za međunarodnu operativnu policijsku saradnju, nadležna tijela Brčko Distrikta BiH i druge odgovarajuće organizacije na saradnju i pružanje pomoći SIPA-i i Graničnoj policiji BiH, ali isto tako i ove dvije organizacije obavezne su na pružanje pomoći svim navedenim organizacijama. Također, svi zakoni o unutrašnjim poslovima kantona obavezuju kantonalne MUP-ove na saradnju sa drugim policijskim organizacijama, kada primjete ili otkriju postojanje djela iz nadležnosti tih organizacija. Zakoni preciziraju način djelovanja i saradnje MUP-a Federacije BiH i kantonalnih MUP-ova i obavezuju na obavještanje ukoliko MUP Federacije BiH dođe do saznanja da je počinjeno djelo iz nadležnosti kantonalnog MUP-a i obratno. Također Zakon o Federalnom MUP-u navodi i mogućnost postojanja sukoba nadležnosti MUP-a Federacije BiH i kantonalnih MUP-ova⁶³, gdje upućuje na rješavanje sukoba kod Ustavnog suda Federacije BiH. Postojanje ove mogućnosti, jedna je od činjenica koje idu u prilog tome da je u nekim slučajevima teško odrediti granicu nadležnosti između MUP-a Federacije BiH i kantonalnih MUP-ova. MUP Republike Srpske, također, potcrtava obavezu za hitnim izvještavanjem ostalih policijskih organizacija, ukoliko pri vršenju poslova iz svoje nadležnosti dođe do saznanja o počinjenju krivičnog djela iz nadležnosti druge policijske organizacije. Zakon o Policiji Brčko Distrikta precizira načela saradnje sa drugim policijskim organizacijama i reguliše ovlaštenja policijskih službenika u zajedničkim djelovanjima policijskih organizacija” (Hadžović, Kržalić, Kovačević, 2013: 75-76).

S obzirom da je pitanje „saradnje, koordinacije i razmjene podataka naglašeno kao najveća prepreka efikasnosti policijskih organizacija, više pažnje će se posvetiti ovom segmentu policijskog rada. Vidjeli smo da je međuorganizacijska policijska saradnja regulisana različitim

---

⁶¹Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Član 21. („Službeni glasnik BiH“ br.27/04, 63/04, 35/05, 49/09, 40/12).

⁶² Zakon o Graničnoj policiji BiH, Član 18. („Službeni glasnik BiH“ br.50/04, 27/07, 59/09).

⁶³ Zakon o Ministarstvu unutrašnjih poslova FBiH, Član 9. („Službene novine FBiH“, br. 49/05).

zakonskim mogućnostima, sa određenim nedoumicama koje u nekim slučajevima pružaju diskreciono pravo policijskim tijelima da sami donose odluke o obimu i načinu saradnje. Prema riječima predstavnika policijskih organizacija,⁶⁴ ovaj način saradnje je neadekvatan i spor, pa tako operativni radnici pribjegavaju razmjeni informacija na personalnom nivou, jer samo na taj način mogu blagovremeno pribaviti informacije koje su im u tom trenutku potrebne. Primjer pokušaja unapređenja saradnje Federalne uprave policije i kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova, najbolji je dokaz nastojanja policijskih organizacija da pronađu modele koji im najviše odgovaraju. U tom cilju, ove organizacije su napravile Instrukciju za postupanje u provođenju istraga, koju su potpisali svi komesari i direktori uprave, ali taj sporazum nije primjenjen u praksi, jer su ipak zakoni ti koji prvenstveno definišu način i mogućnosti saradnje.⁶⁵

Prema Centru za sigurnosne studije BiH, a na osnovu istraživanja iz 2013. godine, međusobna saradnja policijskih organizacija funkcioniše kvalitetno kada se obavlja pod okriljem i po instrukcijama tužilaštva. Centar za sigurnosne studije BiH dalje navodi u praksi se ovaj vid saradnje pokazao veoma uspješnim i postigao je vrlo dobre rezultate na terenu. Najviše problema pojavljuje se u razmjeni informacija između tri organizaciona nivoa policijskog sistema u BiH, koja su prikazana u prethodnom poglavlju. Sistem za elektronsku razmjenu informacija policijskih organizacija u BiH, koji je u fazi uspostave unutar Direkcije za koordinaciju policijskih tijela, trebao bi donekle unaprijediti ovaj segment unutrašnje saradnje. Nedostatak subordinacije policijskih organizacija u BiH, za koji se nije mogao postići politički koncenzus prilikom posljednjeg pokušaja reforme policije, jedan je od uzroka slabe uvezanosti nadležnih policijskih organizacija, shodno mišljenju pojedinih predstavnika policijskih organizacija. Realnosti ovakvog političkog okruženja i različitih političkih interesa, bili su svjesni i zakonodavci prilikom reforme policije, pa su se dogovorili kompromisom koji je u određenoj mjeri trebao unaprijediti postojeći sistem saradnje. Bitno je istaći da posljednja reforma policijskog sistema u BiH, usljed političkih interesa, nije uspjela unaprijediti saradnju između tri nivoa strukture policijskog sistema u BiH, već se u najvećoj mjeri ograničila na državni nivo.⁶⁶

---

⁶⁴ Mišljenja i stavovi izneseni na zajedničkom sastanku u Sarajevu 30.11.2012.g. u organizaciji Centra za sigurnosne studije BiH kojem su prisustvovali predstavnici većine policijskih organizacija u BiH i predstavnici Ministarstva sigurnosti .

⁶⁵ Hadžović, D., Kržalić, A., Kovačević, A. (2013). Pregled stanja u oblasti policije u BiH, Centar za sigurnosne studije BiH, Sarajevo, str. 77.

⁶⁶ Hadžović, D., Kržalić, A., Kovačević, A. (2013). Pregled stanja u oblasti policije u BiH, Centar za sigurnosne studije BiH, Sarajevo, str. 78.

15. REFORMA POLICIJE I POLICIJSKE STRUKTURE U BIH – MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA

„Reforma policije u Bosni i Hercegovini otpočela je nekoliko mjeseci nakon uspostave mira u Bosni i Hercegovini 1995. godine, tačnije aprila 1996. godine potpisivanjem tzv. Petersberške Dekleracije. Dekleracija je, polazeći od međunarodnih općeprihvaćenih standarda, predviđala smanjenje policijskih snaga u Federaciji BiH na 11.500 uniformisanih policajaca, kao i uspostavu organizacione strukture na nivou Federacije BiH i deset kantona. Ovakav pristup razvoja i reforme u Republici Srpskoj nije dobio podršku sve do septembra 1997. godine, a Sporazum o reformi MUP-a RS potpisan je tek u decembru 1998. godine. Skoro više od dvije godine MUP-u RS je trebalo da prihvati činjenicu provjera podataka uposlenih policajaca što je predviđala reforma. Ovaj proces provjera koji je vodio IPTF bio je završen do kraja 1997. godine nad bošnjačkim policajcima u FBiH, a isti je nastavljen nad hrvatskim policajcima koji su u početku procesa odbijali proces.“⁶⁷

Posmatrajući vremenski period djelovanja misije UN-a u Bosni i Hercegovini, možemo reći da ga karakteriše smanjenje ratnog broja policijskih snaga sa 40.000 iz 1996. godine na razumni broj od oko 16.000 policijskih službenika. To znači da je u Federaciji BiH broj policijskih službenika sveden na 9.275, u Republici Srpskoj na 6.297 i 269 policijskih službenika u Brčko Distriktu BiH.⁶⁸

IPTF je svoju misiju u Bosni i Hercegovini završio u januaru 2003. godine, kraj njegove misije označio je i kraj „prve reforme“ policije u BiH, koja je bila preduvjet pridruživanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji, nakon toga policijske strukture u Bosni i Hercegovini ušle su u

---

⁶⁷ Kržalić, A. (2011). Pregled reforme sigurnosnog sektora u Bosni i Hercegovini, Centar za sigurnosne studije, Sarajevo, str. 11.

⁶⁸ Izvor: www.unmbih.org (pristup 1.9.2019).

„drugu reformu“ početkom 2003. godine kada je izvršena inauguracija Policijske misije Evropske unije u Bosni i Hercegovini (EUPM),⁶⁹ 15. januara 2003. godine u Sarajevu.⁷⁰

Cilj „druge reforme“ policije je bio da se policija ojača organizovanjem na bazi evropskih standarda i iskustava, odnosno da se policijske snage u BiH organizuju na način da budu sposobne da se bore protiv organizovanog kriminala, terorizma i da su spremne i voljne da hvataju osumnjičene za ratne zločine. Samim tim ova reforma bi omogućila efektivno i efikasno funkcionisanje institucija i procedura uz troškove koji omogućavaju održiv razvoj države, entiteta i društva. Iako je bilo predviđeno da ova reforma bude završena do februara 2005. godine ona je potrajala skoro četiri godine.⁷¹

Prema podacima u istraživanju, koje je proveo Centar za sigurnosne studije BiH u 2011. godini, reforma policije se odvijala kroz sedam faza, a osnov su joj bila tri principa Evropske unije:

1. državna ovlaštenja za sva budžetska i zakonodavna policijska pitanja,
2. funkcionalne ovlasti policijskih nadležnosti,
3. nemiješanje operativne aktivnosti policije,

„U drugoj reformi policije, u četvrtoj fazi, došlo je do Sporazuma o reformi policije, kojeg su entitetske skupštine prihvatile u oktobru 2005. godine. Vrijednost ovog sporazuma leži u tome što su otpočeli pregovori o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, a ti pregovori su otpočeli 24.11.2005. godine. U petoj fazi, na osnovu Sporazuma o reformi policije, došlo je do formiranja Direkcije za reformu policije. Njen zadatak je bio da pripremi prijedlog reforme policije u skladu sa tri evropska principa. Međutim i ova faza pregovora, koja je bila najduža, je propala, jer Vijeće ministara BiH nije prihvatilo izvještaj o radu Direkcije za reformu policije. Nakon toga pregovori o reformi policije se vraćaju u okvir dvanaest parlamentarnih stranaka, i u toku ove šeste faze nije bilo nikavih značajnih pomaka, osim prijedloga tadašnjeg Visokog predstavnika za BiH Rafi Gregorijana koji je ponudio prijedlog reforme policije kojim je predviđao deset policijskih regija u BiH. Ovaj prijedlog je odbijen od strane predstavnika RS-a, jer za njih nije bila prihvatljiva

---

⁶⁹ EUPM – Policijska misija Evropske unije u BiH. EUPM djelovala je u skladu s opštim ciljevima Aneksa 11 Opštegokvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. EUPM, prva misija uspostavljena 1. januara 2003. godine, prvobitno na mandat od tri godine. EUPM obezbjeđivao obuku lokalnih policijskih službenika zatim pomagao lokalnim vlastima u planiranju i sprovođenju istraga u slučajevima krupnog i organizovanog kriminala, doprinoseći boljem funkcionisanju cjelokupnog sistema krivičnog pravosuđa uopšte, a s posebnim akcentom na poboljšanje odnosa između policije i tužilaca. Mandat misije završen je 30. juna 2012. godine .

⁷⁰ Kržalić, A. (2011). Pregled reforme sigurnosnog sektora u Bosni i Hercegovini, Centar za sigurnosne studije, Sarajevo, str. 12.

⁷¹ To su: direktori, načelnici, upravnici, pomoćnici, komandanti, komandiri, zamjenici, šefovi, referenti i dr.

reforma policije bez postojanja Policije RS-a. Nakon propale i šeste faze reforme policije međunarodni zvaničnici, a posebno tadašnji visoki predstavnik za BiH Miroslav Lajčak, su intenzivirali sastanke sa predstavnicima političkih partija u BiH. Lajčakov prijedlog sporazuma odbili su lideri bošnjačkih političkih partija, jer su smatrali da se njime legalizuje etnička policija i krše sva tri principa Evropske unije.⁷²

Nakon toga lideri šest vladajućih partija 28. oktobra 2007. godine, su u Mostaru potpisali Deklaraciju o preuzimanju obaveza za sprovođenje reforme policije, kojoj je cilj bio što brže potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. U Deklaraciji stoji da će detalji policijske strukture Bosne i Hercegovine biti definisani kroz dva temeljna zakona: Zakon o policijskoj službi i Zakon o policijskim službenicima BiH. Poslije došlo je potpisivanja Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU 04.12.2007. godine. Rezultat Mostarske deklaracije je bio Prijedlog zakona o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i Agenciji za podršku policijskoj strukturi, koje je Vijeće ministara BiH usvojilo većinom glasova 14.02.2008.godine.

Predstavnički dom Parlamenta BiH usvojio je 11.04.2008. godine prijedloge zakona o reformi policije, čime je ispunjen uslov za potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom. Dom naroda Parlamenta BiH, pet dana kasnije usvojio je set zakona o reformi policije.⁷³

Usvajanjem gore navedenih zakona, izgrađeni su uslovi za formiranje novih policijskih struktura: „Direkcije za koordinaciju policijskih tijela, Agencije za policijsku podršku, Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja i Agencije za školovanje i stručno usavršavanje“. Samim tim poslije toliko godina, silnih političkih sastanaka, dogovora, protokola i deklaracija završena je „druga reforma“ policije u Bosni i Hercegovini. Osim što su ispunjavani uslovi o približivanju Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji ova reforma nije dala rezultate koji su bili predviđeni. Treba podsjetiti da je pored spomenutih uslova, prvenstveni cilj reforme policije bio povećanje sigurnosti građana, unapređenje efikasnosti i poboljšanje kapaciteta za borbu protiv terorizma te racionalizacija policijskih službi i unapređenje uslova i povećanje standarda rada policajaca. Međutim, reforma je ponudila dodatna policijska tijela. Na kraju, moglo bi se reći da je potrebna

---

⁷² Kržalić, A. (2011). Pregled reforme sigurnosnog sektora u Bosni i Hercegovini, Centar za sigurnosne studije, Sarajevo, str. 13-14.

⁷³ Zakone o reformi policije, Zakon o nezavisnim i nadzornim tijelima policijske strukture BiH, i Zakon o direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi.

i treća reforma policije kojom će se smanjiti mogućnost politizacije policijskog rada, a efikasnost upravljanja povećati unapređenjem sistema rukovođenja ljudskim resursima i finansijama, u skladu sa glavnim smjerovima reforme uprave. Također potrebno je u praksi potvrditi opredjeljenje za dalju demokratizaciju policije povećanjem praktikovanja unutrašnje kontrole, potpunim uvođenjem načela rada policije u lokalnoj zajednici i internalizacijom nove policijske kulture u novom sistemu policijskog obrazovanja i obuke.“⁷⁴

---

⁷⁴ Kržalić, A. (2011). Pregled reforme sigurnosnog sektora u Bosni i Hercegovini, Centar za sigurnosne studije, Sarajevo, str. 13.

16. ULOGA POLICIJE U KRIZNIM SITUACIJAMA

Dobra organizacija policijskih struktura u kriznim situacijama je od posebnog značaja brzo i adekvatno rješavanje posebnih sigurnosnih zadataka a kroz primjenu operativnotaktičkih mjera i radnji koje ne spadaju u svakodnevnu djelatnost, nego se planiraju kroz ukazanu potrebu.

Policijske strukture često izvode i planiraju zadatke koji su neuobičajeni, teško predvidivi, te zahtijevaju angažovanje i privremenih sastava policije i drugih sigurnosnih struktura kao što su Obavještajna sigurnosna agencija BiH.

Obavještajna sigurnosna agencija BiH (OSA) je civilna institucija sa statusom nezavisne administrativne organizacije BiH.

U lancu sigurnosnih sistema BiH, Agencija je odgovorna za prikupljanje, analizu i distribuciju obavještajnih podataka u cilju zaštite suvereniteta, teritorijalnog integriteta i ustavnog poretka BiH.

Agencija obavlja svoju djelatnost saglasno Ustavu BiH, odredbama Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih protokola i međunarodnih ugovora i sporazuma koje je BiH potpisala ili im je pristupila.

Agencija ima nadležnost na teritoriji cijele BiH, što znači da se ne mogu osnivati i djelovati nikakve druge sigurnosno-obavještajne strukture.

Unutrašnjim radom Agencije rukovodi generalni direktor Agencije. U rukovođenju Agencijom generalnom direktoru i njegovom zamjeniku pomažu direktori koji rukovode organizacionim jedinicama, kao i savjetnici saglasno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji.⁷⁵

Kako bi se uspostavilo poseban sistem rukovođenja unutar njih na svakom od važnih zadataka, važno je uspostaviti pravilnu komunikaciju. Ona je važna radi sprečavanja vršenja i otkrivanja izvršilaca krivičnih djela, njihovog pronalaženja, hvatanja i privođenja nadležnim organima, održavanja i uspostavljanja javnog reda kada je narušen u većem obimu i dr.⁷⁶

---

⁷⁵ Dujović, J. (2006). Rukovođenje i upravljanje sistemima sigurnosti, Fakulte političkih nauka UNSA, Sarajevo.

⁷⁶ Stevanović, O. (2003). Rukovodjenje u policiji, Policijska akademija, Beograd, str. 237.

17. SARADNJA POLICIJSKIH AGENCIJA U BIH I ULOGA U KRIZNIM SITUACIJAMA

Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, ima veliku zadaću kada je u pitanju saradnja policijskih agencija u Bosni i Hercegovini.

Unapređenje komunikacije, saradnja i koordinacija između policijskih tijela u BiH, standardizaciju rada policije kroz primjenu najboljih evropskih i drugih međunarodnih praksi, kao i nastavak unaprjeđenja međunarodne operativne policijske saradnje samo su neki od zadataka Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH.

Materijalno-tehničko opremanje Direkcije u svim segmentima, kao i stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem svih zaposlenih također su bili neki od prioriteta. Uvođenje sistema videonadzora koji će biti dodatno unaprijeđen funkcijom “face recognition”, u velikoj mjeri će pomoći prilikom rješavanja kriznih situacija ali i zadacima Granične policije BiH.

Ono što se očekuje u bliskoj budućnosti jeste i praćenje, analiziranje i korištenje podataka od značaja za sigurnost BiH, koja podrazumijeva razmjenu podataka među svim policijskim agencijama u BiH.

Za realizaciju je neophodno uspostavljanje sistema za izvještavanje o događajima koji će biti podržani GIS tehnologijom koji omogućava prikazivanje kriminaliteta u cjelini ili pak pojedinih njegovih vrsta u vremenu i prostoru.

Uloga policije u kriznim situacijama u BiH je od velikog značaja. Na žalost, koordinacija između policijskih agencija se u dosadašnjim kriznim situacijama odvijala u ad hoc situacijama. Razina koordinacije nije ista ni između svih agencija. Na nju u velikoj mjeri utiče nekoliko okolnosti uvjetovanih ustavnim uređenjem BiH i brojnim zakonima koji daju nadležnost za 16 policijskih agencija u BiH.

Ipak, kako bi se koordinacija poboljšala neophodno je dosljedno primijeniti postojeće zakone, a na prvom mjestu Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi BiH.

Također, važno je usvojiti standardizaciju rada u svim policijskim agencijama u BiH. Ona bi podrazumijevala razvijanje sistema koji će omogućiti pravodobnu razmjenu podataka između agencija shodno njihovim nadležnostima te kompatibilan sistem komunikacije.

Kadrovski gledano Direkcija za koordinaciju policijskih tijela nije popunjena adekvatno na odgovarajućim razinama, posebno kada je u pitanju segment srednjeg rukovodnog kadra.

Ipak, kao svijetla tačka se navodi kreiranje Operativnog centra koji 24 sata koordinira sve aktivnosti te na taj način prati stanje sigurnosti u BiH. Na taj način se ostvaruje kontinuirana saradnja s različitim subjektima te komunikacija i monitoring kroz korištenje videonadzora te instaliranjem “face recognition” kao i mapiranje kriminaliteta posredstvom GIS tehnologija.

Pored toga, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela postupa u skladu sa trenutno postpisanim sporazumom sa EUROPOL-om a koji podrazumijeva razmjenu strateških i tehničkih informacija.

Pored toga, vrši se razmjena kriminalističkih obavještajnih podataka te implementacija Operativnog sporazuma sa EUROPOL-om a koji podrazumijeva razmjenu operativnih podataka između BiH i policija EU.

Pored toga, važno je navesti važnost potpisivanja Sporazuma o uzajamnoj pomoći i saradnji pet agencija nadležnih za provođenje zakona i to Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), Granične policije BiH, Federalne uprave policije i Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.

U budućnosti se očekuje proširivanje saradnje i na ostale policijske agencije u BiH a u cilju poboljšavanja i unapređenja saradnje.

Kako bi se sagledalo stanje u BiH važno je napraviti njegovu komparaciju sa onim u zemljama Evropske unije. U okviru Evropskog programa sigurnosti Evropska komisija je utvrdila strategije Unije za rješavanje sigurnosnih prijetnji u EU-u tokom razdoblja 2015. do 2020. godine. Mjere u okviru ovog Programa su sljedeće:

a) Pospješivanje razmjene informacija između tijela za provedbu zakona i agencija EU-a,

b) Povećanje operativne policijske saradnje (okupljanjem u zajedničkim istražim timovima policijski službenici iz nekoliko država članica bi istraživali specifične prekogranične slučajeve gdje bi ključnu ulogu imale Europol i Eurojust),

c) Poticanje osposobljavanja i sufinanciranja za sigurnost na razini EU-a.

17.1. Iskustvo policije u kriznim situacijama

17.1.1. Protesti februar 2014. godine

Protesti u Bosni i Hercegovini u mjesecu februaru 2014. godine dogodili su se u nekoliko gradova u BiH i to: 5. februara u Tuzli a nakon toga u Sarajevu, Zenici, Mostaru, Jajcu, Brčkom, Bihaću, Konjicu, Prijedoru, Travniku, Bugojnu, Donjem Vakufu, Kakanju, Visokom, Brezi, Gračanici, Sanskom Mostu, Cazinu, Živinicama, Goraždu, Orašju, Novom Travniku, Vitezu, Srebreniku, Bijeljini, Prozoru, Tešanjju i Livnu.

Policija uspijeva da razbije demonstrante. Tom prilikom povrijeđeno je 18 demonstranata i pet policajaca. Ukupno 22 demonstranta su uhapšena da bi nakon toga bio uspostavljen saobraćaj u Tuzli. Dan poslije, u Tuzli su s teškim povredama povrijeđeno 102 policajca, dok je lakše povrede zadobilo 28 civila uglavnom zbog korištenja suzavca. Tom prilikom je uhapšeno 27 osoba od kojih je petero zadržano u pritvoru. Važno je naglasiti kako je protest u Tuzli organizovan preko facebook grupe Udar od strane radnika pet propalih industrijskih preduzeća.

Dan poslije, 6. februara, demonstracije se proširuju i u druge bosanskohercegovačke gradove-sukob sa policijom je zabilježen u Sarajevu

Već trećeg dana, u preko 20 bh. gradova je bilo povrijeđeno 130 osoba, od čega, 104 policajca. U Tuzli protestanti te pale zgradu Suda TK gdje se pojavljuje vijest kako se policija pridružila demonstrantima. U Zenici demonstranti se sukobljavaju s policijom nakon čega biva zapaljena zgrada Vlade Kantona te nekoliko automobila. U neredima je povrijeđeno oko stotinu demonstranata a tom prilikom je nanesena ogromna materijalna šteta. U neredima u Bihaću

nezadovoljni građani se okupljaju na gradskom trgu ispred zgrade Općine Bihać, te ispred zgrade Vlade USK.

Kako se ne bi ponovio scenario iz februara 2014. godine, veliku važnost ima Sporazum o međusobnom pružanju pomoći i operativnoj saradnji agencija za provođenje zakona koji je postpisan između Direkcija za koordinaciju policijskih agencija, SIPA, Granična policija BiH, FMUP, FUP i MUP Kantona Sarajevo.

Sporazum definiše ko šta i u kom trenutku radi, te na koji način pruža međusobno pružanje pomoći. Sporazum, se odnosi samo na zgrade u Sarajevu a koje su pod obezbjeđenjem dok se intenzivno radi tome da se ovakav sporazum potpiše i sa ostalim agencijama, odnosno MUP-a.

17.1.2. Teroristički napad na Američku ambasadu u Sarajevu slučaj „Jašarević“

Mevlid Jašarević iz Novog Pazara izvršilac je terorističkog djela terorizma na Ambasadu Sjedinjenih Američkih Država u Sarajevu 28. oktobra 2011. godine.

U tom trenutku se na osiguranju zgrade Ambasade nalazilo devet policijskih službenika Direkcije za koordinaciju policijskih tijela, raspoređenih na šest radnih mjesta oko štice objekta. Napadač, koji je došao iz pravca Mašinsko-tehničke škole, prelazi Ulicu Franca Lehara i zaustavlja se na tramvajskim šinama na udaljenosti oko 30 metara, gdje se nalazi bočni ulaz u Ambasadu, gdje su se nalazila tri policijska službenika. Od kojih su dva upotrijebili službeno oružje – pištolj kalibra 9 mm s namjerom da onesposobe napadača i zaštite štice objekat i građane koji su u tom trenutku prolazili Ulicom Zmaja od Bosne. Tom prilikom jedan je policajac ispalio iz vatrenog oružja tri metka a drugi policajac jedan metak, nakon čega se napadač vratio na raskrnicu Ulica Zmaja od Bosne i VI transferzale i uzvatio rafalnom paljbom kojom prilikom je pogođena policijska kućica na radnom mjestu broj 2. Navedeno lice je potom nastavilo kretanje u pravcu radnog mjesta broj 1, Ulicom Zmaja od bosne nastavljajući da puca u pravcu štice objekta.⁷⁷

Tom prilikom je ranjen policajac Mirsad Velić te je oštećena zgrada Ambasade SAD-a u Sarajevu.

---

⁷⁷ Mevlid Jašarević, <http://www.sudbih.gov.ba/predmet/3158/show>, (16.01.2018.)

Jašarević je izašao je iz tramvaja nakon čega je pucao na zgradu Ambasadu. Iz puške je pucao oko 50 minuta, nakon čega su ga pripadnici policije pogodili hicem i onesposobili te priveli.

Jašarević je neutralisan od strane Jedinice za specijalističku podršku MUP-a Kantona Sarajevo snajperskim hicem, a u čijoj nadležnosti nije borba protiv terorizma. Posebno obučene jedinice nadležnih agencija SIPA i F. MUP-a nisu mogle prići objektu Američke ambasade, s obzirom na stvoreni saobraćajni kolaps izazvan terorističkim napadom.

Tokom terorističkog napada, jake policijske snage su bile raspoređene oko zgrade Ambasade SAD-a a cijelu policijsku operaciju je predvodila SIPA – Državna agencija za istragu i zaštitu.

18. PRIJEDLOZI SARADNJE POLICIJSKIH AGENCIJA U BIH U RJEŠAVANJU KRIZNIH SITUACIJA

Kada su u pitanju prijedlozi saradnje policijskih agencija u BiH u rješavanju kriznih situacija važno je navesti kako sporazum o saradnji pet policijskih agencija u BiH (Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, Granične policije BiH, Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), Federalne uprave policije i Uprave policije MUP-a KS), koji ima za cilj uzajamno pružanje pomoći u kriznim situacijama, kakva je bila ona u februaru 2014. godine.

Sporazum o uzajamnoj pomoći i saradnji definiše planiranje unaprijed u kriznim situacijama i uspostavu operativnog štaba za djelovanje u kriznim situacijama.

Potpisivanje sporazuma je inicirano zbog uočenih nedostataka u koordinaciji agencija tokom protesta 7. februara.

Spotazumom se poboljšava saradnja radi efikasnije zaštite građana, privatne i državne imovine i racionalnije upotrebe resursa policijskih snaga.

Kao i sve organizacije, policija je orijentirana prema postizanju ciljeva. U jednom demokratskom društvu, ključna stvar je da policijski rukovodioci, zaposleni i građani shvate šta su ovi ciljevi i kako će se oni ostvariti (mjeriti). Kako je to opisano u prvom poglavlju, ciljevi su univerzalni iskazi sa dugotrajnom namjenom. Ciljevi se često koriste kako bi se utvrdila uloga policije, na primjer, u prevenciji kriminala, održavanju reda ili pružanju pomoći kako bi se riješili problemi društva. Oni se također često koriste u opisu misije. Ciljevi su značajni zato što pomažu da se ustanove očekivanja onome što policija radi, te koliko jre produktivna. Nerealni i nerazumni ciljevi otežavaju posao rukovodilaca i zaposlenih, a mogu čak uzrokovati i neuspjeh. U slučajukada policija daje previše obećanja ili kad tvrdi da može smanjiti kriminal ili da može riješiti probleme koji su daleko izvan plicijske kontrole, javnost je obično razočarana i kritički raspoložena.⁷⁸

---

⁷⁸ Roberg, R., Crank, J., Kuykendall, J., Sherman, W. L., 2004. Policija i društvo: Office of Public Affairs Embassy of United States of America, Sarajevo.

Kako bi policijske agencije saradivale uspješno neophodno je uvođenje inovacija koje će se odnositi na razvijanje i korištenje novih ideja i metoda. Veoma je važno braniti integritet inovacija. Tada se jedno uspostavi novi sistem vrijednosti (onaj koji je posvećen razvoju novih koncepata i metoda), on se mora zaštititi od pokušaja da se stvari vrate na status quo. Takva zaštita je naročito važna policiji, jer policijske uprave teže da budu čvrsto opredijeljene prema tradicionalnim načelima obavljanja posla. Također, važna je podrška javnosti. Inovativni programi za prevenciju kriminala koji se provode uz učešće zajednice imaju čvrstu, često neočekivanu, podršku javnosti. Ako se predstave i približe zajednici na pravi način, inovacije u policijskom radu najvjerojatnije će dobiti široku podršku.

Kako uprava policije postaje kompleksnija i kako se razvija sklonost prema policijskom djelovanju u saradnji sa društvenom zajednicom, kvalitet policijskog osoblja postao je možda ključni faktor za efikasnije djelovanje policijskih uprava. Prema tome neophodno je koristiti sistem eliminacije nekvalificiranih i selekciju najboljih kandidata da bi samo najkvalitetniji bili izabrani za najuži krug kandidata. Prije samog zapošljavanja, kandidati moraju zadovoljiti neke standarde koji nastoje prikazati ono što policijska uprava zahtijeva od jednog djelotvornog policajca, na primjer, fizička spretnost, obrazovanje, psihološke kvalifikacije i iskustvo, te poligrafsko ispitivanje.⁷⁹

U slučaju Rijad Rustempašić, Abdulah Handžić, Edis Velić, Muhamed Rustempašić koji su pravosnažno presuđeni, optužnica ih je teretila da su namjeravali da izvrše napad na jedan od identifikovanih objekata radi ozbiljnog zastrašivanja stanovništva i ozbiljne destabilizacije osnovnih političkih, ustavnih, privrednih i društvenih struktura BiH. Policijsku istragu je vodila Federalna uprava policije u saradnji sa austrijskom obavještajnom službom.

Državna agencija za istrage i zaštitu BiH (SIPA), zajedno s drugim međunarodnim policijskim agencijama, preduzimala je aktivnosti u vezi s istaknutim zastavama ISIS-a i drugim nezakonitim radnjama u naselju Gornja Maoča, uz prethodno dogovorene mjere s Tužilaštvom BiH.

---

⁷⁹ Roberg, R., Crank, J., Kuykendall, J., Sherman, W. L., 2004. Policija i društvo: Office of Public Affairs Embassy of United States of America, Sarajevo, str. 244.

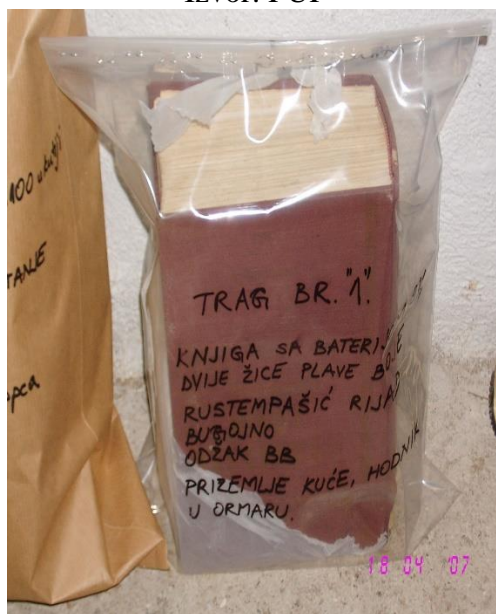
Slika 7: Kriminalistička foto-dokumentacija
Izvor: FUP

Slika 8: Kriminalistička foto-dokumentacija
Izvor: FUP

Slika 9: Kriminalistička foto-dokumentacija
Izvor: FUP

Slika 10: Kriminalistička foto-dokumentacija
Izvor: FUP

Od presuđenih djela terorizma u Bosni i Hercegovini, vezano za eksploziju auto-bombe u Mostaru, 18. septembra 1997. godine, u kojoj je poginula jedna osoba, a više ih je teže i lakše povrijeđeno, te pričinjena znatna materijalna šteta, osuđeni su: Ahmed Zuhair Handala na 10 godina zatvora u odsustvu, Ali Ahmed Ubejda na 8 godina zatvora i Nebil Ali Ali Hila Abu Jemenna 6 godina zatvora u septembru 1998. godine po kvalifikaciji teških krivičnih djela protiv opće sigurnosti i imovine.

Slika 11: Kriminalistička foto-dokumentacija
Izvor: FUP

„Vrhovni Sud Federacije je ukinuo ovu presudu, te naložio novo suđenje trojici arapa, kojima su na ponovljenom suđenju pred Kantonalnim sudom u Zenici 3 novembra 1999 godine potvrđene ranije izrečene dužine kazni, osim treće optuženog Nebila kojemu je izrečena kazna od 5 godina zatvora, ali ovaj put za krivično djelo iz člana 146. tadašnjeg KZ Federacije BiH - terorizam, što je prva presuda za terorizam u Federaciji BiH“.⁸⁰

---

⁸⁰ <http://www.vjesnik.hr/pdf/1999%5C11%5C05%5C08A8.PDF>. preuzeto 14.07.2019. godine.

18. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Generalna hipoteza koja je glasila: „Bosna i Hercegovina nema u potpunoj mjeri izgrađene instrumente za uspješnu međunarodnu saradnju u oblasti borbe protiv terorizma, kompleksan sigurnosni sistem ne može stvoriti efikasne pretpostavke za brzu i blagovremenu razmjenu operativnih informacija, koja je neophodna u cilju brzog djelovanja i odgovora na prijetnju terorizmom“, uspješno je potvrđena uzimajući u obzir da je konačno formirana kontakt tačka sa EUROPOL-om a nalazi se u Ministarstvu sigurnosti Bosne i Hercegovine.

U radu je analizirana saradnja policijskih agencija u Bosni i Hercegovini u kriznim situacijama. Utvrđeno je koja je to konkretna pomoć potrebna nadležnim policijskim agencijama te u čemu se ogleda napredak koji je ostvaren reformom policije u BiH.

Pored toga kroz navedene dobre praksi i propise evropskih zemalja ukazano je na mogućnost primjene u bosanskohercegovačkom društveno-političkom kontekstu. Ukazano je na koji način formirati konkretnu pomoć nadležnim policijskim agencijama te na koji način ostvariti reformu policije u BiH.

Navedeni su i slučajevi u zemljama EU, gdje je posebno istaknutu ulogu imao evropski nalog za hapšenje koji je postao važan alat za hvatanje kriminalaca i povećanje učinkovitosti sistema kaznenog pravosuđa, čime se garantuje brz povratak brojnih osumnjičenika koji inače možda ne bi bili izvedeni pred sud.

Naveden je primjer „londonskih bombaša“ iz 2005. godine te slučaj hapšenja glavnog osumnjičenog za napad na jevrejski muzej u Briselu, koji je pobjegao u Francusku.

U istraživanju je ukazano koji je to najadekvatniji metod prilikom rješavanja osnovnih sigurnosnih pitanja te koji je to način formiranja konkretne pomoć nadležnim policijskim agencijama.

U radu je kroz slučajeve protesta u februaru 2014. godine te terorističkog napada na Ambasadu SAD-a i slučaj „Jašarević“ ukazano na nužnost bolje saradnje policijskih agencija u BiH u kriznim situacijama te na normativna ograničenja.

Etničke grupe smatraju sebe nepravedno tretiranim i tako postaju rasističko-nacionalističke. Spoznati osjećaji ove dvije grupe su nekada identični. Drugi zajednički element radikalnih

religijskih terorističkih organizacija i rasističkih separatističkih terorističkih organizacija je nastojanje da očuvaju svoj identitet, iako su kroz vrijeme objektivno transformirane. Rasističke i separatističke terorističke organizacije, formirajući ilegalne strukture izvan sistema, publikuju svoje razloge djelovanja kroz nasilne operacije. Nakon što se transformišu u političke pokrete i nastave svoju borbu kroz taktičko djelovanje, političko i vojno polje podržavaju jedno drugo. Kada im prilike ne idu na ruku, teroristi mogu preći u podzemlje, ili imati duži period mirovanja, ali se oni nikada ne odriču svojih razloga, bez obzira na trenutna taktička povlačenja ili premještanja. Danas, kada radikalni-religijski ili etničko-nacionalistički tipovi terora, koji nedvosmisleno daju terorizmu 'globalni' identitet, uprkos izvještačenom i pristrasnom karakteru ove definicije, jasno je da će terorističke operacije postati integralni dio globalnog života u budućnosti. U stvari, ovo je nepobitna realnost. Iako ovaj zaključak nije baš optimističan, možemo reći da će terorizam produžiti svoje postojanje, eksploatišući sva tehnološka sredstva u raznovrsnim, čak i razornijim oblicima.

Komuniciranje u sigurnosnom, obavještajnom i policijskom sistemu i komuniciranje u obavještajnom radu zahtjeva jasnu, preciznu, razumljivu i učinkovitu komunikaciju među akterima i zaposlenicima.

19. LITERATURA

Knjige:

1. Azinović, V. (2012). Uvod u studije terorizma, Sarajevo, Fakultet političkih nauka Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo.
2. Beridan, I., Tomić, I., Kreso, M. (2001). Leksikon sigurnosti, DES-Sarajevo, Sarajevo.
3. Bilandžić, M. (2010). Sjeme zla (Elementi sociologije terorizma), Plejada i Synopsis, Zagreb.
4. Boaz Ganor, Defining terrorism: is one man's terrorist another man's freedom fighter?, Council of Europe Convention on the Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Christopher C. Harmon, (2002). Terorizam danas, Golden marketing, Zagreb.
5. Benko, a. prema Bruce Hoffman - Inside Terrorism, Revised and expanded edition; Columbia University Press, New York, 2006, Chapter 8.
6. Cherif Bassiouni, M. Assessing terrorism into the new millennium, DePaul business law journal, 12(1999-2000), 10.
7. Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism (CETS No. 198), Warsaw, 16 May 2005.
8. Dimitrijević, V. (1982). Terorizam, Radnička štampa, Beograd.
9. Gačinović, R., (2005). Terorizam, Drasler, Beograd.
10. Davor Derenčinović, Ogledi o terorizmu i antiterorizmu, Pravni fakultet, Zagreb, 2005.
11. Dictionnaire de la langue française par Paul Raubert, redaction dirig, par A. Reyet, J. Rey-Debove, Paris, 1979.
12. Dujović, J. (2006). Rukovođenje i upravljanje sistemima sigurnosti, Fakultet političkih nauka UNSA, Sarajevo.
13. Huseinbašić, Č. (2009). Upravljanje sistemom zaštite i spašavanja, Jordan studio, Sarajevo.
14. Hadžović, D., Kržalić, A., Kovačević, A. (2013). Pregled stanja u oblasti policije u BiH, Centar za sigurnosne studije BiH, Sarajevo.
15. Jenkins, B. M. (1980). The study of terrorism: Definition problems, The Rand Corporation, Santa Monica, California.
16. Jenkins, B. M. (2004). The Cultural Logic of Media Convergence, International Journal of Cultural Studies, Spring.
17. Kržalić, A. (2011). Pregled reforme sigurnosnog sektora u Bosni i Hercegovini, Centar za sigurnosne studije, Sarajevo.
18. Larousse Enciklopedija, knjiga 11, Istanbul, 1985.
19. Маркс – Енгелс : "Писмо", јули 1870 – децембар 1874, "Дело", том 40, "Просвета", Београд 1979.
20. Masleša, R. (2001). Teorije i sistemi sigurnosti, Magistrat, Sarajevo.
21. Najetović, Dž. (2010). Globalni terorizam i njegove implikacije na međunarodne odnose, Anali Pravnog Fakulteta Univerziteta u Zenici, Zenica.
22. Osnove fizike, Klimatske promjene 2007 (sve dostupno na <http://www.ipcc.ch>.)

23. Primorac, I. (1993). Terorizam, Erasmus, 1, Zagreb.
24. Roberg, R., Crank, J., Kuykendall, J., Sherman, W. L., 2004. Policija i društvo: Office of Public Affairs Embassy of United States of America, Sarajevo.
25. Reuven Young, Defining terrorism: the evolution of terrorism as a legal concept in international law and its influence on definitions in domestic legislation, Boston College international and comparative law review, 29(2006), 30.
26. Schmid, Alex (2006). "Magnitudes and Focus of Terrorist Victimization." In Uwe Ewald and Ksenija Turković eds. Large-Scale Victimization as a Potential Source of Terrorist Activities. IOS Press.
27. Stevanović, O. (2003). Rukovodjenje u policiji, Policijska akademija, Beograd.
28. Šeparović, Zvonimir Paul (2006). "International Terrorism: Large-Scale Victimization Terrorism." In Uwe Ewald and Ksenija Turković eds. Large-Scale Victimization as a Potential Source of Terrorist Activities. IOS Press.
29. The Random House Dictionary of the English language, The Unabridged Edition, Edit, Director S. B. Flaxner, New York.
30. Vlašić, I. (2008). Eksteritorijalne otmice, Pravnik, Law & Society Review.
31. Victoroff, J.: „The mind of the terrorist - A review and critique of psychological approaches“, Journal of conflict resolution, Vol. 49 No. 1, Veljača 2005.

Internet:

1. http://azlp.ba/medjunarodna_saradnja/Default.aspx?id=496&langTag=bs-BA&template_id=149&pageIndex=1, pristup 29.12.2022. godine.
2. www.ict.org.il, pregledano 22. travnja 2007.
3. International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism, <http://untreaty.un.org>, pristup 30.12.2022. godine.
4. <https://advokat-prnjavorac.com>,
5. <https://www.dw.com/en/red-army-faction-achronology-of-terror/a-2763946>, pristupljeno: 25.11.2020.).
6. <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>, pristup 31.12.2022. godine.
7. www.unmbih.org
8. <http://www.msb.gov.ba/PDF/info2017.pdf> (12.10.2022.)
9. <https://www.klix.ba/vijesti/bih/danas-pocinje-s-radom-operativna-grupa-za-borbu-protiv-terorizma-u-bih/160727066> (12.12.2022)
10. <http://www.sudbih.gov.ba/predmet/3158/show>, (16.01.2022.)
11. <http://www.vjesnik.hr/pdf/1999%5C11%5C05%5C08A8.PDF>. preuzeto 14.07.2022. godine. www.unmbih.org (pristup 1.9.2022).

Zakoni:

1. Zakon o Obavještajno-sigurnosnoj agenciji BiH. Službeni glasnik BiH, broj: 12/04 od 14.04.2008., 20/04 od 17.05.2004.

2. Zakon o Agenciji za informacije i zaštitu BiH. Službeni glasnik BiH, broj: 15/02 od 02.07.2002.
3. Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu. Službeni glasnik BiH, broj: 27/04 od 15.06.2004., 35/05 od 06.06.2005.
4. Zakon o zaštiti ličnih podataka. Službeni glasnik BiH, broj: 32/01 od 28.12.2001.
5. Zakon o državnoj graničnoj službi. Službeni glasnik BiH, broj: 50/04 od 09.11.2004.
6. Zakon o organizaciji organa uprave u F BiH. Službene novine F BiH, broj: 35/05, čl. 83. - 86., Zakon o unutrašnjim poslovima F BiH i drugi federalni propisi, 20.06.2005.
7. Zakon o unutrašnjim poslovima Republike Srpske. Službeni glasnik RS, broj: 57/16 od 13.07.2016.
8. Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, Član 21. („Službeni glasnik BiH“ br.27/04, 63/04, 35/05, 49/09, 40/12).
9. Zakon o Graničnoj policiji BiH, Član 18. („Službeni glasnik BiH“ br.50/04, 27/07, 59/09).
10. Zakon o Ministarstvu unutrašnjih poslova FBiH, Član 9. („Službene novine FBiH „ br. 49/05).
11. „Službeni glasnik BiH“, broj 3/03, ispravke zakona 32/03, izmjene i dopune 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 08/10, 47/14, 22/15 i 40/15 (čl. 201, 202, 202a, 202b, 202c i 202d).
12. Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 27/04 od 04.05.2004.

IZJAVA O PLAGIJARIZMU

Kao student master studija na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu potpisujem izjavu da sam upoznat sa Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo i Etičkim kodeksom Univerziteta u Sarajevu.

Ovom izjavom potvrđujem da sam master rad napisao samostalno koristeći se isključivo navedenom literaturom, te da ovaj rad nije korišten pri bilo kakvom drugom ocjenjivanju.

Saglasan sam da jedan primjerak mog rada bude javno dostupan preko biblioteke Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu.

Mjesto/datum_____

Potpis _____